Է. ՏԱՐԻ | ԹԻՒ 1,926 | Կ. ՊՈԼԻՍ. 1903 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 21—3 ՓԵՏՐ. | 5 ԶԻԼԳԱՏԷ 1320 —— 21 ՔԵՆՈՒՆԻ ՍԱ″ 1318 | ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

«بوزانتيون»
ارمنجه يومى وسياسى غزته . صاحب امتياز و مدير مسئولى
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره : قپو باب عالى جاده سنده نومرو ۲۳-۲۵
[illegible]

Բիւզանդիոն

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

ՅՕԴՈՒԱԾ ԺԴ.

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՈՅ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՅԱՖԱ—ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԵՒ ՅԱՐԱԿԻՑ ԳԻԾԵՐՈՒՆ

(Société du Chemin de fer ottomane de Jaffa à Jérusalem et prolongements.)

Անիկա Օսմանեան անանուն Ընկերութիւն մ՚է, 1889 Դեկտ.ին կազմուած, իրագործելու համար այն արտօնութիւնն որ 1888 Հոկտ. 16,28ի Պայմանագրութեամբ տրուած էր Եուսուֆ Նավոն էֆ.ի, 71 տարուան պայմանաժամով, Եաֆայէն Երուսաղէմ 87 քիլօմէդր երկայնքով եւ սովորականէն նեղ բացուածքով երկաթուղի մը շինելու նպատակաւ։ Այս գիծը բացուեցաւ և բանիլ սկսաւ 1892 Սեպտ. ամսուն։ Արտօնութեան պաշտօնագիրն Ընկերութեան իրաւունք կուտար իր արտօնութեան առաջին չորս տարիներուն մէջ շինելու մայր—գծին երկու ճիւղերը, որոց մին, 50 քիլօմէդր երկայնքով, պիտի յանգէր ի Նապլուս, միւսը, 75 քիլօմէդր, ի Ղազա։ Ընկերութիւնն որոշեալ պայմանաժամուն մէջ ի գործ դրած չըլլալով իր իրաւունքը, կորուսած է զայն, ըստ պայմանագրութեան։

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽՆ է չորս միլիոն Ֆր., 8,000 բաժնի վրայ, հատն 500 Ֆր.ի, ամբողջովին վճարուած։ Ընկերութիւնն հանեց նաև 20 միլիոն Ֆր.ի պարտաթուղթ 5% տոկոսաբեր։ Շահագործութեան առաջին շրջանն անյաջող անցած ըլլալով, Ընկերութիւնն 1894ին սնանկացաւ։ Իր առնելիքտէրներէն (քրէտիթէօռ) կարգադրութիւն մը ձեռք բերաւ, զոր Սէնի (Փարիզ) դատարանը վաւերացուց 1894 Մայիսին, որուն համեմատ 19,024 նոր պարտաթուղթ հանեց, հատն 500 Ֆր.ի, որք փոխանակուեցան հիներուն հետ։ Մնացին 676 հին պարտաթուղթք, 55 տարեվճարով հատուցանելի, հանման գնովը, եւ առանց տոկոսի։ Այս 19,024 նոր պարտաթուղթեր հատուցանելի են 500 Ֆր.ի, մինչեւ 1959, տարեկան վիճակահանութեամբ Մարտ 15ին (Ն. Տ.)։ Կ'բերեն 5% տոկոս, բայց եթէ հասոյթք թոյլ չտան տոկոսին ամբողջական վճարման, պարտաթուղթերուն պիտի տրուի զուտ շահերուն 95%ը, մնացեալ 5%ն յատկանալով բաժնեթուղթերուն։

ԶՈՒՏ ՇԱՀԵՐՈՒՆ ԲԱԺԱՆՈՒՄՆ հետեւեալ կերպով կ'անօրինուի տարուէ տարի —

1º.— Պէտք եղած գումարը կ'առնուի 676 հատ հին պարտաթուղթերուն տարեվճարը տալու։

2º.— Պէտք եղած գումարը՝ 15 տարուան մէջ, մինչեւ 1909, հատուցանելու լմնցնելու համար կէս միլիոն Ֆր.ի փոխառութիւն մը։

3º.— Կ'առնուի 15% մը, կազմելու համար Նախատեսութեան պահեստ մը։

4º.— Վար կ'դրուի պէտք եղած գումարը՝ պարտաթուղթերուն մայր—գումարն հատուցանելու համար։

Այս քառեակ յատկացումներէն ետքն ինչ որ աւելնայ, կ'բաժնուի հետեւեալ կերպով—

5º.— 96 առ 100ը կ'տրուի նոր պարտաթուղթերուն։

6º.— 5%ը՝ բաժնեթուղթերուն։

ՇԱՀԱԳՈՐԾՈՒՄՆ հետեւեալ արդիւնքը տուած է, քօնքօրտային յաջորդող տարիէն սկսեալ.—

ՏԱՐԻ	ԽԱՌՆ ՀԱՍՈՅԹ	ԶՈՒՏ ՇԱՀ	ԲԱԺԱՆՈՒՄ	
			ՊԱՐՏԱԹՂԹՈՅ	ԲԱԺՆԵԹՂԹՈՅ
	Ֆր.	Ֆր.	Ֆր.	Ֆր.
95	519,409	242,755	7.25	0.90
96	486,596	235,060	6.10	0.75
97	533,774	209,287	7.45	0.90
98	746,251	417,276	13.45	1.65
99	735,720	431,127	13.95	1.70
900	728,852	415,348	13.30	1.60
901 (11 ամ.)	678,750	—	—	—

Ընկերութեան տարեշրջանն Յունուար 1էն Դեկտ. 31 է։ Բաժնետէրաց ընդհանուր՝ ժողովը կ'գումարուի տարւոյն առաջին վեցամսէին, մասնակցութեամբ առնուազն 40 բաժին ձեռնեցողներուն։ Վարչական Խորհուրդը կ'բաղկանայ 5էն 11 անդամէ, որոց ամէն մէկը պէտք է որ 40 բաժնի տէր ըլլայ զոր ձեռքէ չհանէ իր պաշտօնավարութեան միջոցին։ Վարչական Խորհրդին կազմութիւնն այս է.—Մ. Ա. Լը Պէկ, Նախագահ.—Ֆ. Պառօ.—Հ. տը Պէռդրան.— Է. Տիւմուլէն.— Կոմս տը Ֆուքօ.—Ա. Պէակօ.—Բ. տը Վօռէալ.— Լ. տը Լա Ժիռօնիէռ։—Հաշուեքննիչ՝ Է. տը Պօնմէն.—Ընդհանուր Տնօրէն՝ Ժան Պոնաֆօս։

ՌՈՒՍԱՀԱՅ ՔՐՈՆԻԿ

ԱՄԱՆՈՐԻ, ԾՆՈՒՆԴԻ ԵՒ ՋՐՕՐՀՆԷՔԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐԸ

Նոր Տարին Տփղիսում.—Համքարների շնորհաւորութիւնները.—Առաջնորդարանի ընդունելութիւնները.—Փողոցներում սեղաններ.—Նոր տարին դիմաւորելը.—Ճրագալոյցը Կուկիա Ս. Աստուածածին եկեղեցում.—Ջրօրհնեաց հանդէսն Հայոց և Ռուսաց.—Կուր գետում լողացողները.

ՏՓՂԻՍ, Յվր. 7

Նոր Տարու նախընթաց երեկոյին, Տփղիսի բոլոր խանութներում, ժամ ճիշտ 6ից սկսած մոմեր են վառում, խունկ են ծխում և խանութները փակում են, նախ մտնում են եկեղեցի և աղօթում։ Կէս գիշերին սկսում են հրազէն արձակել, իբր թէ հին տարին ճանապարհում են և նորին են դիմաւորում (*). մինչև գիշերուայ ժամ մէկը ուրախութիւն են անում և տաք պառկում են։ Հետևեալ առաւօտը լուացւում և տաք նախաճաշ անում, դուրս գալիս միմեանց շնորհաւորելու։

Նոր Տարուայ առաւօտեան ժամ 7ից Տփղիսի բոլոր համքարները, արհեստաւորաց վարպետները, իրենց գլուխ ունենալով բոլոր արհեստաւորաց և վաճառականաց գլուխ Մելքում Ռափայէլեանը, իրենց նշանակներով՝ երկու խումբ զուռնա—դհօլ առնելով, Օրչեանովայա փողոցից սկսած գնացին կառավարչապետի օգնական Ֆրէզէի՝ Նոր Տարին շնորհաւորելու։ Կառավարչապետ Իշխան Գոլիցինը Պետերբուրգ է. Ֆրէզէ հիւանդ ըլլալով, իր ատենադպրի (Թիկնապահ) միջոցով շնորհակալութիւն է յայտնում և շնորհաւորում նրանց Նոր Տարին, և ցաւ յայտնում՝ որ չի կարող դուրս գալ։ Այդտեղից նուագելով գնում են Նահանգապետի տունը, նորընտիր քաղաքագլուխ Իշխան Արղութեանի տունն և այլ տեղեր։ Ի վերջոյ, շնորհաւորութեան նստում իրենց քէֆին։

Այդ օրը ժամ 11ին Տփղիսի Առաջնորդարանում ընդունելութիւններն սկսուեցին, Նոր Տարու առթիւ շնորհաւորութիւնների համար։ (Հանդէսին այս մասն արդէն նկարագրած ըլլալով զանց կ'ընենք։)

Նոր Տարու առթիւ ամէն փողոցում, կամ դռան սեղան էր պատրաստուած, որոնց վրայ կար մրգեր և գինիներ, օղիներ։ Փողոցում անցու դարձ անողներին հրամցնում էին և արծաթեայ մանր դրամներ ստանում։ Այդ տևում է մինչև ժամը 2ը. ժամը 3ից յետոյ գնում են քէֆ անելու։ Այդ օրը զինուորական երաժշտական խումբերն էին նուագում պաշտօնական անձանց դռներ։ Բացի այդ՝ տասնեակ մեծակ նուագարաններ էին նուագում։ Նոր—տարին անխափան անցկացնելով պատրաստւում են Ճրագալոյցի և Ջրօրհնեաց հանդէսը կատարելու։ Ամսոյս 5ին Ճրագալոյցին գնացի Կուկիայի Ս. Աստուածածին եկեղեցին։ Ժամերգութիւնը սկսել էր ժամը 4ին։ Երբ պատարագը սկսեց, երգեցիկ խումբը բեմի առաջ կանգնեց, մեր ուշադրութիւնը դարձրինք դէպի խմբապետը, և հետաքրքիր էինք, տեսնենք որ այդ խումբ կառավարում է Բիւզանդիոնի թղթակիցներից մինը՝ Պ. Հայկ Տէր Աստուածատրեանը։ Պ. Հայկ Տէր—Աստուածատրեանը աւարտել է Ներսիսեան դպրանոցը, պաշտօնեայ է երկաթուղու վարչութեան մէջ. բայց սիրելով ազգային եկեղեցին, երգեցիկ խումբ է պատրաստել և կիրակի, շաբաթ և տօն օրերը երգում է։ Մեզ վրայ շատ լաւ տպաւորութիւն գործեց այդ խումբը, որ քառաձայն էր։ Բագւում 6 հազար րուբլի են ծախսում, գոնէ մի կանոնաւոր քառաձայն խումբ չկայ. Ի՞նչ անուն տանք Բագուեցոց, Սողոմ Գամորի այդ աշխարհում պարոններին, որոնք չեն մտածում Պ. Հ. Տէր—Աստուածատրեանի նման մի հմուտ խմբապետ հրաւիրելու երգեցիկ խումբ կազմելու համար։ Եթէ Պ. Կապավեանցը լաւ լինէր, Բենիկ վարդապետը նրան չէր արձակել։ Բագւում ամէն բան նոյն կ'երթայ, ո՞վ է մտածում, Բագուի մէջ գտնուող մի երկու երեք գայթակղութեան քար դարձած քահանաները։ Մեզ վրայ խիստ լաւ տպաւորութիւն գործեց Պ. Հ. Տէր—Աստուածատրեանի երգեցիկ քառաձայն խումբը։ «Հայր Մեր»ի ժամանակ պատարագիչ քահանան՝ Գրիգոր քհնյ. Շահնազարեանը երեսը դարձրեց դէպ ի ժողովուրդը, պարզ և անպաճոյճ լեզուով քարոզ խօսեց, շնորհաւորեց Քրիստոսի ծնունդն և Յայտնութիւնը. Ի թիւս այլոց խնդրեց որ ժողովուրդը չխնայի, աղքատների համար [illegible] բաժանելու համար։ Գովեց իրենց երէցփոխ ճարտարապետ Պ. Նիկողայոս Գրիգորեանի գործունէութիւնը, որ եկեղեցին բարեզարդել է և օրհնեց բոլորին ու պատարագը շարունակեց։ Մեզ վրայ այդ քահանայի առածները շատ լաւ տպաւորութիւն գործեցին։ Այդ տեղ խօսակցութեան առարկան այդ եկեղեցու ծխական պաշտօնանկ Աղէքսանդր քհն. Տէր Յովհաննէսեանն էր, որ այդ օրը Սինոդը հեռագրել էր թէ ներուել է և պաշտօնը շարունակի։ Պ. Նիկողայոսն Գրիգորեանը իւր սեփական տունը նուիրում է Ս. Աստուածածին եկեղեցուն դպրոց բաց անելու, այն պայմանով, որ եթէ դպրոցները փակուին, այդ 50 հազար ր. արժողութեամբ տունը մնայ եկեղեցու սեփականութիւն։ Փակւում են դպրոցները, եկեղեցական դպրոցների վարչութիւնը կամենում է այդ շէնութիւնը խլել, Պ. Գրիգորեանը մերժում է. Աղէքսանդր քհն. Տէր Յովհաննէսեանը կառավարչապետին բողոքում է, որ Պ. Գրիգոր դպրանոցապատկան շինութիւնը չի յանձնում դպրոցների (Ռուս) վարչութեան։ Քննութիւն սկսելով՝ Պ. Գրիգորեանը ասում է որ իւր սեփականութիւնն է, և ինքը տալիս է եկեղեցուն, ոչ թէ դպրոցին և դեռ շարունակւում է և Տէր Աղէքսանդրի առածները սուտ են, որ իբր թէ դպրոցի անունով է տուել։ Այդ քահանան, որ պաշտպան ունի Էջմիածնում (Սինոդի պրօկուրօրը) ամէն տեսակ զեղծումներ կատարում է և պատժւում է, ինչպէս այս օրերը պատժուեց. Էլի Սինոդը ներեց և իւր սխրագործութիւնները կ'կատարէ։

Խօսքս երեցփոխների մասին լինելով, աւելորդ չեմ համարում յայտնել որ վանքի աւագ եկեղեցու երէցփոխ Պ. Բաղդասարեանը 10 տարի է հաշիւ չէ տուել. Խոջայենց եկեղեցու երէցփոխը 8 հազար 502 րուբլի է կերել, հաշիւ պահանջող չկայ։

Ուղիղ մի շաբաթից առաջ էր որ Կուր գետի վրայ երկու Յորդանան էր պատրաստուած (գետին մէջ աւազան) մէկը Հայոց համար, Վանքի Մայր եկեղեցու հարաւային կողմը գետի վրայ, միւսը ռուսաց, Վորոնցովսկի կամուրջի բարձր Կուրի արևմտեան ափին՝ գետի վրայ։ Յորդանանը զարդարուած էր նշանակներով, կանթեղներով և մշտադալար ծառերով։ Ամսոյս 6ին առաւօտեան ժամը 8ից սկսած՝ Տփղիսում գտնուած Ռուսաց զօրքերը, Աղեքսանդրեան այգում դրանուած Ս. Նիկողայոս Ռուսաց եկեղեցուց սկսած մինչև Յորդանանը՝ երկկարգ կանգնած էին։ Ժամը 9ին Էքզարխ Գեր. Ալեքսէյ արքեպիսկոպոսը պատարագ է մատուցանում նոյն Ս. Նիկողայոս եկեղեցում և Թափօրը շարժւում է դէպի իրենց Յորդանանը, որտեղ խաչը ջուրը ձգելով զօրքերը հրացան են պարպում և Արսենալ տրուարձանից թնդանօթ արձակւում և նոյն կարգով եկեղեցի վերադառնում։

Մեր Ջրօրհնեաց հանդէսը կատարուեց շքեղ և փառաւոր։ Առաւօտեան ժամերգութեանը ներկայ էր Թեմիս Տ. Գէորգ արքեպիսկոպոսը, որը յետոյ Առաջնորդարան վերադարձաւ։ Ժամը 10ին նորէն եկեղեցի իջաւ և ժամը 11ին, Ս. Ստեփաննոս խորանումը զգեստաւորուեց, «Խորհուրդ խորին» երգում էր քառաձայն խմբով Եկմալեանի տեղ անցնող Մամաջանեանը։ Ապա վարագոյրը քաշուեց «Հրաշափառ» շարականով իջաւ լուացումն կատարեց, ելաւ աւագ խորանը և պատարագը սկսուեց, վերաբերումը կատարեց Յովհաննէս Վրդ. Տէր Գէորգեանը, Աւետարան և «Հաւատամք» կարդալով։ Պատարագը վերջացաւ ժամը 1½ին։ Վանքի մեծ դռնից մինչև դուրսը, պարսպի դուռը կանգնած էին արհեստաւորները, համքարները (էսնաֆները) իրենց նշանակներով, իրենց կրծքին կպցրած ունենալով աւանդական ժապաւէնը կարմիր, [illegible] կանգնած էին դռնապաններ և ձիաւոր Կազակներ մինչև մեր Յորդանանը։ Ժողովուրդն անհուն է։

Ս. Պատարագը վերջանալուց յետոյ, արքեպիսկոպոսն իջաւ, և քահանաներին գլուխ անցաւ, առաջքն մեծ խաչվառ պատմական, դրան հետևող Ներսէսեան դպրանոցի քառաձայն խումբը։ Յետոյ երկկարգ, խաչվառներ, կերոններ, քշոցներ, խաչեր, քահանաներ՝ ձեռներին Աւետարան, խաչ և Մկրտութեան պատկերը։ Դրանցից յետոյ երկու քահանայք կապոյտ շապիկներ հագած՝ գլուխներին սաղաւարտ, որոնք պիտի խնկարկէին միւռոնակիր աղաւնուն, և զգեստաւորուած էր Դիոնեսիոս վարդապետը, ամպհովանու տակ միւռոնակիր աղաւնին ի ձեռին. դըրանցից յետոյ դարձեալ երկու կերպասեայ կլապտանով զարդարուած շապիկ հագած քահանաներ գլխներին սաղաւարտ, բուրվառները, որոնք պիտի խնկարկէին զգեստաւորուած պատարագիչ արքեպիսկոպոսին։ Յետոյ ուրիշ քահանաներ, որոնք Տ. Գէորգ Արքեպս.ի քղանցները բռնել էին։ «Լոյս ի լուսոյ» շարականը սկսուեց. Թափօրը շարժուեց. որքան կարելի է աշխատում են կարգ պահել բայց չէ լինում. Ժողովուրդը երկիւղածութեամբ երեսը խաչ է հանում, սրբալոյս միւռոնը տեսնելով, կամ մասունքներն և այլ սրբոց պատկերները։ Մի կերպ Թափօրը եկեղեցուց դուրս է գալիս. ամբողջ քաղաքը Թափուել է Վանքի բակը, դուրսը, ժողովուրդը չղթան կտրում է, ոչ ոստիկանութիւն է նայում, ոչ մտրակի հարուածների, այլ ջերմեռանդութեամբ վազում է դէպ ի Յորդանանը։ Վանքի մեծ փողոցը ժողովուրդը բռնել է. Թափօրը մտել է Մուխրանեան փողոցը, չնայելով ձիւն է տեղում, ամբողջ Տփղիսը հետևում է այս Թափօրին, որ յամրաքայլ ծաւալեց դէպ ի Կուր գետը, ուր ժողովուրդը անհուն է մինչև Յորդանանը, որի շուրջը կանաչ կարմիր նշանակներով զարդարուած մակոյկներով սպասում են. Մատթեան կղզին, Հավլաբարը, Կուրի աջ և ահեակ ափերը ժողովուրդը լեցուն է։ Մատթեան կղզում ձիաւորներ են շարքով կանգնած։ Թափօրը հասնում է Յորդանանը, որի մօտ սպասող կայ նշան տալու, որ խաչը ջուրը ձգուեց և Սրբալոյս միւռոնը Թափուեց, որ լողացողները ճիշտ այն վայրկեանին ցատկեն գետը լողանան։ Սկսեցին Ս. գրքեր կարդալ և աղօթքներ։ Ի վերջոյ առաջնորդեցին ջուրը «Ով զարմանալի» և այլ պատշաճ շարականներ երգուեց։ Տ. Գէորգ արքեպիսկոպոս առաւ միւռոնի աղաւնին «օրհնեսցի պահպանեսցի» առնելով երբ Տ. Գէորգ Արքեպս.ը «Առաքելոյ աղաւնոյ» ձայնեց և Սրբալոյս միւռոնը Թափեց, լողացողներն իսկոյն հարիւրաւոր մերկացած ցատկեցին գետը. [illegible] արձակեցին. Ի՞նչ հարայ հրոց (աղմուկ), ի՞նչ ուրախութիւն, շատերը շիշերից թելեր էին կապել, որոնք հեռու ձգում էին և օրհնած ջուր լցուում էր, քշում էին, երեսներին խաչ հանում, խմում, երեսը քսում։ Նորեկները զարմացել էին Տփղիսի Հայերի ջերմեռանդութեան մասին։ Որքա՜ն հաւատով Կուրի ափերը էին վազում, որ Սրբալոյս միւռոն Թափուած ջրերը վերցնեն խմեն և աղօթեն, որ ամէն տարի արժանի լինեն։ Աղօթներից յետոյ Թափօրը նոյն կարգով, նոյն փողոցով, նոյն ծովացեալ ժողովուրդով շարժուեց դէպ ի եկեղեցի։ Ժողովուրդը ուրախութիւնից այդ տեղ աջ և ահեակ անկեալ մշտադալար ճիւղերը պոկել էր ձեռնին դէպ ի եկեղեցի գալու. շատերը այդ մշտադալար ծառերի ահագին ճիւղերը վերցրել եւ հետևում էին Թափօրին։ Երբ Թափօրը հասաւ վանքի բակը, այդ տեղ Տ. Գէորգ Արքեպս.ը «Վասն սրբոյ պատուականի» աղօթքը ասաց և ի վերջոյ «Պահպանիչ» աղօթքը։ Թափօրը մտաւ եկեղեցի արդէն [illegible] խաչը համբուրում էր։ Հայ ժողովուրդը կրօնական է, հաւատով, յոյսով. մարդ մխիթարուած է երբ տեսնում է. շատերը ինձ հետ արցունքների կաթիլներ էին Թափում երբ տեսնում էինք այդ հաւատով ժողովուրդին։

Երեկուայ օրը լրացաւ 10 ամեակն այն զոհերի որ 10 տարի առաջ, Յունուարի 6ին, Ջրօրհնեաց օրը կամուրջը կոտրուեց և Թափուեցին Կուրը խեղդուեցին։ Արդեօք մտածո՞ւմ են այդ զոհերի համար հոգեհանգիստ կատարել, քանի որ յանուն խաչի են զոհուել։ Այդ մեր հոգեւորականութեան պարտքն է որ մտածեն, ո'չ թէ նրա համար հոգեհանգիստ կատարեն, որ Հայոց Եկեղեցին ազատ է համարում։

ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ Գ. ՂԱԶՐԱՄԱՆ—ՔԵՒԽԱՅԵԱՆ

(*).—Ղարաբաղումը բաց ի Նոր Տարուց, այդ բանը կատարում են Բարեկենդանի երեկոյեան, պահքին դիմաւորելու համար, որ ուտիքը փոխանցում են հրազէն արձակելով. իսկ սեղանները մրգով և գինի-օղիով՝ ամէն փողոցում պատրաստ է լինում, փոքրիկներն անցուդարձ անողներին պահքը շնորհաւորում են, մի մի բաժակ օղի կամ գինի և կամ միրգ հրամցնում և արծաթ մանրիկ դրամներ ստանում։

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՇԱՀԱՒԷՏ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՋԱՅԼԱՄԱԲՈՒԾՈՒԹԻՒՆ.—ՁԿՆԱՄՇԱԿՈՒԹԻՒՆ.—ՁՄՐԱՆ ՎԱՅԵԼՔՆԵՐԸ.—ՆԱԽԱՐՇԱՒ ՀԱՍՏԱՏՈՒՆ ԳԵՏՆԻ ՎՐԱՅ.

Բ.

⁂ Ձկնամշակութիւն ըսուած արհեստ մ'ալ կայ, որոյ մասին գաղափար անգամ չունին թերևս մերայինք և որ այսօր իւր տեղն ունի գիւղային անտեսագիտութեան մէջ յԵւրոպա։ Առուներու, լճակներու մէջ ձուկ կ'ցանեն ինչպէս որ արտի մը մէջ ցորեն կ'ցանեն։ Այս գիտական արհեստին մէջ օրէ օր նոր մեթոտներ կը հնարուին։ Մեր մէջ, ներքին գաւառաց խոր ձուկ սերմանելը ձգէ, տեղուանք կան ուր կարմրախայտերը լեցուն են ու կ'խայտան տառեխներու և ջուրի ընթացքներու մէջ—ինչպէս Սրատձորի մօտ ուր կերթան ամառները Սանասարեանք— բայց գիւղացիք այնքան անճարակ են որ զանոնք որսալու որ և է գործիք չունենալով՝ եթէ ձեռքով բռնելու յաջողին, կ'վայելեն։ Սանասարեանք կատարելագործեալ ուռկաններով առատօրէն կ'որսային անոնցմէ մեր հոն այցելած ժամանակ և կ'վայելէին՝ իրենք ալ, դպրոցականք ալ։ Մեղուաբուծութեան, խոզաբուծութեան, նապաստակաբուծութեան, աղաւնեաբուծութեան, այս ամէնքը մեր գաւառացի գիւղացւոց, որ նախնական կերպով հացահատիկ միայն մշակել գիտեն, բարեկեցութեան դիւրին միջոցներ կրնան հայթայթել՝ եթէ սովրեցուին իրենց՝ նոր մեթոտներու համեմատ։ Գաղղիոյ շատ մը լճակները և վտակները սպառած էին ձուկերէ, երբ այդ ձկնաբուծութեան արհեստին շնորհիւ նորէն շէնցան, լեցուեցան ձուկերով։ Անոր համար օգտակար կ'համարինք այդ մասին ալ համառօտ ծանօթութիւններ տալ Բիւզանդիոնի ընթերցողաց։ Մեծ, ընդարձակ ձկնաբուծութեան համար քիչ շատ դրամագլուխ և յատուկ հաստատութիւններ յատկացնել պէտք կ'ըլլայ և անոր կանոնները չէ որ պիտի աւանդենք հոս, այլ միայն երկրագործներու և պզտիկ կալուածատէրերու պիտի ցոյց տանք —Եւրոպական նոր հրատարակութենէ մը առնելով — թէ այդ ձկնաբուծութեան կանոններուն իրենք ալ հետեւելով կրնան դատարկ լճակներին և առուներին ձկով շէնցնել, մէկ խօսքով ձուկ գոյացնել։ Ասկէ ո՛չ միայն անտեսականապէս կրնան օգտուիլ, այլ և առողջապահական տեսակէտով ալ. վասն զի լճացեալ ջուրերուն մէջ ձուկերուն անդադար ճճիներն և մժեղներու սերմերը ջնջելու պատճառ ըլլալն ստուգուած է։

Ձկնամշակութիւնն արհեստական կերպով գետերու, վտակներու և լճակներու ջուրերու մասնաւոր տեսակ (անոյշ ջրի) ձուկերուն միջոցաւ սերմանումն է։ Այդ արհեստը կ'սովրեցնէ նաև արհեստական կերպով ձկան կիթին արտադրումը, որոյ միջոցաւ ձեռք կ'բերուին ձկան ձագերը, [illegible] կ'սնուցանեն ինչպէս հաւուն ձագերը կ'սնուցանեն հաւնոցին մէջ։

Չինացիք հին ատենէ ի վեր մշակած են անտեսագիտութեան այդ ճիւղը։ Գերմանացւոց դար մը առաջ ծանօթ էր արհեստը Եագօպի գիտականին փորձերուն շնորհիւ։ Իսկ Գաղղիոյ մէջ 1840էն մինչեւ 1860 գործադրուիլ սկսաւ Բոօթ և Ռէմի անուն Գաղղիացւոց ըրած ջանքերուն շնորհիւ, որոց նպատակն էր ձկանց հաւկիթ ածելուն և անոնց արգասաւորելուն ինչպէս նաև անոնց ի ձուկ վերածուելուն և այդ փոքր ձկնիկներուն զարգանալուն նպաստել։

Ձուկերը, հաւկիթ ածելու ժամանակնին փորերնին մասնաւոր զգուշութեամբ սեղմուելով հաւկիթները դուրս կը թափին. ասոնք մասնաւոր ամաններու մէջ ամփոփուելով և արգասաւորուելով կարգ մը փայտէ, ապակիէ, յախճապակէ և մետաղէ տափակ ամաններու մէջ կ'դրուին որ աստիճան աստիճան իրարմէ վեր հաստատուած կ'ըլլան, իւրաքանչիւր աստիճանին քանի մը հատ քովէ քով։

Մաքուր, օդաւէտ ջուրի բարակ հոսանք մը վրէն սկսեալ կ'հոսէ և կ'փոխանցի աստիճանէ աստիճան իւրաքանչիւր ամանի և այս ամէն ձկան օրօրոցներուն կ'ապահովէ միօրինակ բարեխառնութիւն և հարկ եղած թթուածինը։ Ձկան հաւկիթը նախ թափանցիկ, յետոյ անթափանց, վերջը նորէն թափանցիկ կ'դառնայ։

Հաւկիթները կ'ճաթին, ջուրին ջերմութեան աստիճանին համեմատ, արգասաւորութենէն 45էն 50 օր վերջը։ Գրեթէ միշտ ամէնէն առաջ ձուկին գլուխը դուրս կ'ելնէ փեճէկէն, յետոյ նորածինը ուժով մը ինքզինքը կ'ցնցէ բոլորովին, իր պատեանէն ազատելու համար։

ՇԷՐԼՕՔ ՀՕԼՄՍԻ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ (69)

ՅՈՒՆԱՐԷՆԻ ԹԱՐԳՄԱՆԻՉԸ

Իրենց գրկախառնումը վայրկեան մը միայն տևեց սակայն, վասն զի Հարօլտ քաշեց կինն և սենեակէն դուրս հանեց,մինչ տարիքոտ մարդը դիւրաւ վազեց իր նիհարցած զոհին և միւս դռնէն դուրս հանեց քաշքշելով։ Պահ մը առանձին մնացի սենեակին մէջ և ոտք ելայ սա տարտամ գաղափարով թէ կրնայի կերպով մը հասկնալ գտնուած տունիս ի՛նչ ըլլալը։ Բարեբախտաբար, սակայն, քայլ մ'առաջ չգացի, որովհետև աչքս վեր առնելով տեսայ որ տարիքոտ մարդը կեցած էր դրան առջև, աչքերն իմ վրաս սևեռած։

—Այսչափը կ'բաւէ, Մր. Մէլաս, ըսաւ ինծի։ Ինչպէս կ'տեսնէք, անձնական գործի մը մէջ ամէն գաղտնիք վստահեցանք ձեզի։ Ձեզ անհանգիստ չէինք ըներ, եթէ Յունարէն խօսող մեր բարեկամը, որ այս բանակցութիւններն սկսաւ, Արևելք դարձած չըլլար։ Մեզ համար շատ կարևոր էր գտնել մէկն անոր տեղը բռնելու համար և ուրախ եղանք ձեր կարողութիւնն իմանալով։

Խոնարհութիւն ըրի։—Հինգ ոսկի կայ հոս, ըսաւ ինծի մօտենալով, որ յուսամ թէ գոհացուցիչ վարձք մը պիտի ըլլայ։ Բայց յիշեցէք, աւելցուց թեթևապէս կուրծքիս զարնելով և խնդալով, եթէ մէկուն բան մ'ըսէք այս գործին վրայ, Աստուած ողորմի ձեզ։

Չեմ կրնար ըսել ձեզ թէ այս մարդն ո՛րքան ատելութիւն ու սոսկում ներշնչեց ինծի։ Հիմակ աւելի աղէկ կ'տեսնէի զինք, որովհետև կանթեղին լոյսն անոր վրայ կ'ցոլանար։ Դէմքը կապարի գոյն ունէր և իր պզտիկ ու սրածայր մօրուքն անխնամ էր։ Խօսած ատեն դէմքը կ'շարժէր և շրթներն ու աչքերը շարունակ կ'եռբռային։ Կարծեմ թէ իր տարօրինակ ու կտրուկ խնդուածքը ջղային հիւանդութեան մը ախտանիշն էր։ Իր դէմքին արհաւիրքն իր աչքերուն մէջ էր պողպատի պաղութեամբ, [illegible] գորշագոյն, չարամիտ և անագորոյն անգթութիւն մը բովանդակելով իրենց խորութեան մէջ։—Եթէ այս գործին վրայ մարդու բան ըսէք, մենք կ'իմանանք, ըսաւ։ Տեղեկութիւն առնելու մեր յատուկ միջոցներն ունինք։ Հիմա, կառքը պատրաստ պիտի գտնէք և բարեկամս պիտի ընկերանայ ձեզ։

Սրահէն դուրս ելայ և կառքին քով գացի, պարտէզ մը և ծառեր տեսնելով վայրկենապէս։ Մր. Լէդիմըր ետևէս կուգար և կառքին մէջ դէմս նստաւ առանց խօսք մ'ընելու։ Անվերջանալի հեռաւորութիւն մը կտրեցինք լռութեամբ, պատուհանները գոց, մինչև որ վերջապէս, ճիշտ կէս գիշերէն ետքը, կառքը կեցաւ։

—Հոս վար պիտի իջնէք, Մր. Մէլաս, ըսաւ ընկերս։ Կ'ցաւիմ որ ձեր տունէն շատ հեռու էք, բայց ուրիշ կերպ չեմ կրնար ընել։ Եթէ կառքին հետևելու փորձ մ'ընէք, կ'զղջաք։

Խօսած միջոցին դուռը բացաւ և հազիւ իջած էի երբ կառապանը մտրակեց ձին, և կառքը սրարշաւ մեկնեցաւ։ Չորս դիս նայեցայ զարմանքով։ Մշուշապատ տեղ մ'էր որ խոպանուտի խուրձերով գեղազարդուած էր։ Հեռուն,տուներու գիծ մը կ'երկարէր, և վերի յարկերու պատուհաններէն լոյս կ'երևէր տեղ տեղ։ Միւս կողմէ տեսայ երկաթուղիին կարմիր լապտերները, որք իբր նշան կ'ծառայէին։ Զիս բերող կառքն արդէն հեռացած էր։ Կեցած էի չորս դիս նայելով և զարմանալով թէ ո՛ւր կ'գտնուէի, երբ տեսայ մէկն որ մութին մէջ իմ կողմս կուգար։ Երբ մօտեցաւ, հասկցայ որ երկաթուղիի պահապան մ'էր։—Կրնա՞ք ըսել ինծի թէ ո՛ւր եմ, հարցուցի։

—Ուէնտսուորթի դաշտը, ըսաւ։

—Կառախումբ մը կրնա՞մ նստիլ քաղաք դառնալու համար։

—Եթէ մղոն մը տեղ քալէք և Քլափամի կայարանն երթաք, Լոնտոնի վերջին կառախումբին կրնաք հասնիլ։

Արկածս վերջացաւ, Մր. Հօլմս։ Չեմ գիտեր թէ ո՛ւր էի, որո՛ւ հետ խօսեցայ, վերջապէս բան մը չեմ գիտեր, բաց ի ինչ որ ըսի ձեզ։ Բայց գիտեմ որ գարշելի խաղ մը կ'խաղացուի և կ'ուզեմ օգնել այն դժբախտ մարդուն, եթէ ձեռքէս գայ։ Այս գործն երէկ առտու մանրամասնօրէն պատմեցի Մր. Միքրօֆթ Հօլմսի, և յետոյ ոստիկանութեան։

Այս տարօրինակ պատմութիւնը լսելէ ետք քիչ մը ժամանակ լուռ նստանք ամենքս ալ, Յետոյ Շէրլօք իր եղբօր երեսը նայեցաւ։—Հետք չկա՞յ, հարցուց։

Միքրօֆթ քովի սեղանին վրայ գտնուած Տէյլի Նիւզն առաւ և կարդաց. «—Ո՛վ որ տեղեկութիւն տայ թէ ո՛ւր կը գտնուի Բօլ Քրադիտէս անուն Աթէնքցի Յոյն երիտասարդ մը, որ անգլիերէն չի գիտեր, իր պարգևը պիտի առնէ։ Նոյնպէս պարգև պիտի տրուի անոր որ տեղեկութիւն տայ Սօֆի անուն Յոյն կնոջ մը վրայ.—Բ. 2473։»—Ասիկա բոլոր թերթերուն մէջ հրատարակեցինք, բայց պատասխան չառինք։

—Յունական դեսպանատունն հարցուցի՞ք։

—Հարցուցի, բայց բան մը չեն գիտեր։

—Ան ատեն հեռագիր մը՝ Աթէնքի ոստիկանապետին։

—Շէրլօք մեր ընտանիքին բովանդակ կորովը ժառանգած է, ըսաւ Միքրօֆթ, ինծի դառնալով։ Աղէկ, գործին հետապնդեցէք ամէն կերպով և եթէ արդիւնք մը ձեռք ձգէք, իմացուցէք ինծի։

—Անշուշտ, պատասխանեց բարեկամս, աթոռէն ելնելով։ Կ'իմացնեմ ձեզի և Մր. Մէլասին։ Առ այժմ, Մր. Մէլաս, եթէ ես ձեր տեղն ըլլայի, զգուշութիւնը ձեռքէ չէի ձգեր, վասն զի այս ծանուցումներուն միջոցաւ անշուշտ անոնք իմացան թէ իրենց գաղտնիքն երևան հանած էք։

Երբ միասին տուն կ'դառնայինք, Հօլմս հեռագրատան մ'առջև կեցաւ և քանի մը հեռագրեր ղրկեց։—Կ'տեսնէ՞ք, Ուօդսըն, դիտել տուաւ ինծի, մեր իրիկունը պարապ չանցուցինք։ Միքրօֆթի միջոցաւ խիստ շահեկան դէպք մը ձեռք անցուցի։ Խնդիրը, որ քիչ մ'առաջ պատմուեցաւ մեզ, թէև մէկ եղանակով մը միայն կրնայ բացատրուիլ, բայց տակաւին քանի մը նշանակելի յատկանիշներ ունի։

—Լուծելու յոյս ունի՞ք։

—Քանի որ մէկ մասը գիտենք, արդարև տարօրինակ պիտի ըլլայ եթէ մնացածը չկրնանք երևան հանել։ Դուք անշուշտ կազմեցիք տեսութիւն մը, մեր լսած իրողութիւնները բացատրող։

—Այո՛, տարտամ տեսութիւն մը։

—Ի՞նչ է ուրեմն ձեր գաղափարը։

—Ինծի համար բացայայտ կ'երևի սա թէ Հարօլտ Լէդիմըր անուն երիտասարդ անգլիացին առևանգած է յոյն աղջիկը։

—Ո՞ւրկէ առևանգած է։

—Թերևս Աթէնքէն։

Շէրլօք Հօլմս գլուխն երերցուց։—Այս երիտասարդ Անգլիացին, ըսաւ, յունարէն բառ մը չի կրնար խօսիլ, մինչ աղջիկը կրնայ անգլիերէն խօսիլ։ Ասկէ կ'հետևի թէ աղջիկը ժամանակ մը Անգլիոյ մէջ բնակած է, բայց երիտասարդն Յունաստան գացած չէ։

—Լա՛ւ, այն ատեն պիտի ենթադրենք որ աղջիկն այցելութեան եկած է Անգլիա և Հարօլտ համոզած է զայն իրեն հետ փախչիլ։

—Ասիկա աւելի հաւանական է։

ՍԸՐ Ա. ՔՕՆԸՆ ՏՕՅԼ

Թարգմ. Ժ. ՇԻՐԱԿԱՑԻ (Շար.)

Ձկնիկը կ'նմանի այդ միջոցին երկու ոչ քաննեցող Թելի մը ուրկէ անձրեւի չիթ մը կախուած ըլլայ։ Այս վերջինը պղտորային փամփուշտն է որ ձկնիկին առաջին օրերուն անհրաժեշտ սնունդը կը մատակարարէ։ Կամաց կամաց այդ փըչտիկը կ'սպառի և վերջապէս անյայտ կ'ըլլայ։ Անատուրկ պզտիկ բայց կատարեալ ձուկ մը որ միայն ապրիլ կ'ուզէ և կը խայտայ ցնծացին պայծառ ջուրի ամանին մէջ։

Ի՞նչպէս պէտք ծծել.— Եթէ Աստուած կեանք պարգեւէ իրեն, պիտի աճի ու զօրանայ, բայց տակաւին այս ճգնիմ վիճակին մէջ զանի ազատ արձակելը յանդգնութիւն պիտի ըլլար, վասն զի դեռ ինք իր գլխուն ուտեսաը ճարելու վիճակի մէջ չէ։ Ուստի կ'փոխադրուի ձկնաբուծական աւազանին մէջ, ուրտեղ հոսուն ջուրի մէջ և տաղի ամանէն չատ աւելի ընդարձակ սահմանի վրայ պիտի գտնէ իրեն ուտելիք ճճիներ, ջրային մանրէներ, միջատներ, ևն., բայց տակաւին բաւական չեն։ Աւելի օրերէն սկսեալ այդ չքաւոր փոքրիկն արտաքոյ կարգի ճիւաղային որկրամոլութեամբ մոլեգնեալ ըլլալով, ժամանակ մը օրը քանի մը անգամ արիւնագանգ խիւս մ'ալ տալու է իրեն, որ կ'չինուի եզան փայծաղը ճզմելով և յետոյ մաղէ անցընելով։ Գաւաթ մը այդ լոյծ խիւսէն հարեւր հազար փոքրիկներու օրական սնունդին կ'բաւէ։

Զգուշանալու է մանաւանդ որ կերակուրները չափէն աւելի չատ ալ չարուին, վասն զի աւազանին տակ կ'երթան կ'փըտին ուր ձկնիկը բնաւ սովորութիւն չունի իջնելու։ Այդ փշրանքներն հոն մնալով կ'նեխին և ջուրը կ'ապականեն։ Հետզհետէ ճաշերն աւելի ցանցառ կ'ըլլան. նախ օրն երկու անգամ կեր կ'տրուէր, յետոյ օրը մէկ անգամ կ'իջեցուի, յետոյ երկու օրը մէկ անգամ և մինչեւ իսկ, բուն եղանակին, երեք օրը մէկ անգամ. ձուկը ձմեռն և գարնան վերջերը խիստ քիչ բան կ'ուտէ։ Եթէ այդ խնամքով մեծցուած փոքրիկ ձուկը, որ այլ եւս կարող է իր ուտելիքը փնտռելու, ձկնապան եղած վասն մը նորէն չէնցնելու պաշտօնին սահմանուած է, թող կուտան զայն, մեղթելով իրեն որ չար փորձանքներէ, պատահմունքներէ ազատ մնայ։ Բայց ձկնաբոյծը չատ անգամ լաւագոյն կ'սեպէ իր զաւակներուն վրայ հսկողութիւն ընել, անոնց աճման հոգ տանիլ և... եկամուտի աղբիւր ընել զանոնք իրեն։

Մշակութիւն կարմրախայտի.—Եթէ ձկնաբոյծը տրամադրելի լճակ մը ունի, որուն յատակը քարուտ ըլլայ, որ աղբիւրի մը ջուրը վազէ մէջը կամ առուակ մը անցնի մէջէն և հովանաւորեալ ըլլայ, կրնայ կարմրախայտի տեսակ (ալա՛ պալըղը) ձուկ սերմանել հոն. այս ձուկն ա՛յնքան յարգի է Եւրոպայի որքան Փոքր Ասիոյ մէջ։

Հակառակ պարագային, այն է անշարժ, ճահճային ջուրերուն մէջ ծածան, ապա֊ ձուկ ևն. կրնայ ցանել։

Երբ մէկն ո՛չ արհեստական տրգասաւորման գործիք, ոչ ալ ձկնաբուծութեան աւազան ունի, 7—8 ամսու եղած այս տեսակ ձկնիկներ կրնայ ծախու առնել։ Եւրոպական ձկնաբոյծք կ'երաշխաւորեն ձկնիկներու առաքումն իրենց հասցէին ողջ ողջ։ Հեքթար մը տարածութեամբ լճակ մը կրնայ 500էն 1000 ձուկ պարունակել մէջը, վազած ջուրի հոսանքին առատութեանը համեմատ։ Բայց չատ ձկնաբոյծներ ալ կը պնդեն թէ 200 ձուկ բաւական է լաւ լճակի մը համար։ Ասոնց սնունդն անշուշտ լճակին մէջ գտնուած զեռուններն ու կենդանիները պիտի հայթայթեն, բայց լաւ կ'ըլլայ որ դուրսէն ալ ձիու մսի մանրուք (գըյմա), անասնոց աղիքներու կտորուանք, այլ և այլ խմորներ, կղինչներ, որդեր ալ նետուին մերթ ընդ մերթ իբր կեր։

Ինչպէս որ մեծ, գէր ու պարարտ հաւեր կ'հասցնեն, այնպէս ալ յատուկ խնամքով և առատ սնունդով կարելի է գեղեցիկ կարմրախայտներ և մեծամեծ սաղմօնաձուկեր (ալըմ) հասցնել։

Ձկնաբոյծին ամէնէն աւելի գոհացուցած տաւեղ ձուկը ծիածան կարմրախայտ ըսուածն է, վասն զի ասիկա ամէնէն աւելի դիմացկուն և ամէնէն աւելի դիւրաւ մեծցող ձուկն է։ Մէկ տարուան մէջ 50—60 կրամ կ'կշռէ, Բ. տարւոյն վերջը 200էն 500 կրամ և 500 կրամէն մէկ քիլօ Գ. տարւոյն վերջը։ Բայց վազուկ և պայծառ ջուր կ'ուզէ անպատճառ։

Գաղղիոյ հիւսիսային ձկնարաններուն և լճակներուն մէջ ծածանի, գլխաձուկի, ձողաձուկի տեսակ ձուկերը կ'մեծցնեն, որոնք, ինչպէս առաջ ալ ըսինք, անպատճառ վազուկ ջուրի պէտք չունին։ Լճակին յատակի տիղմը նախ լաւ մը կ'քերեն կ'հանեն, իրաւ է որ բաւական ծախքի դուռ է այս, բայց երկրագործը օգտուած կը քաղէ այդ հանած տիղմէն իր վառուածս հողերը պարարտացնելու համար։ Ցնցոյ ձուկ կ'լեցնեն մէջն հետեւեալ համեմատութեամբ. 350—400 ծածանի ձագ և 10 գայլաձուկի ձագ, առաջինները 10 սանդղիմեթրի չափ երկայնութիւն ունենալու են։ Գաղղիոյ մէջ այսչափ ձուկի համար 40—50 ֆր. ծախք կ'երթայ։ Գայլաձուկին պաշտօնն է ծոյլ ծածանը գրգռել, չարժուն ընել տալ անոր. միանգամայն զարտերն և գորտի ձագերն ալ կ'ուտէ կ'հատցնէ։ Ինչ խնամքներ կ'ուզէ լճակին մէջ ձգուած ձուկը։ —Մինակ մաղթա՛նք որպէս զի աճի ու բազմանայ։ Սակայն սառնորիկ սառ կապած ատեն, պէտք է լճակին երեսը պատող սառը կոտրել որպէս զի ձուկի ջուրին մէջ օդ թափի։ Ասոր համար կ'թուի նաեւ տեղ տեղ սառին վրայ ծակեր բանալ և յարդէ խիցեր դնել այդ ծակերուն մէջ կամ ջուրին երեսը քանի մը խուրձ ծառի ճիւղ նետել որ լճակին ամբողջական սառելը կ'արգիլէ։

Ձկնատեսնի մը չահը։—Գաղղիոյ պէս երկրի մը մէջ ուր անոյշ ջրի ձկնաբուծութեան այնքան մեծ զարկ տրուած է այժմ, և այնքան առատացած են այդ ձուկերը, փոքրիկ աւազաններու մէջ քէյֆի համար ձուկ մեծցնելէն մեծ չահ մը չի զգացուիր, մինչեւ անգամ վրայ ալ կուտան։ Բայց ընդարձակ ձկնաբուծարանները մեծ չահեր կուտան. իրաւ է որ տարիներով յարատեւութեամբ աշխատելու է ասոր համար և խնամք տանելու է մարդ իր ձուկերուն վրայ։ Ամբողջ լճակին ջուրը զատ զատ մասերու բաժնելը չատ օգտակար արդիւնք կուտայ, գրեթէ 100էն 400 չահ։ Ծածանի տեսակ ձուկեր պարունակող լճակի մը ձուկերը գրեթէ երկու տարին անգամ մը կ'որսացուին։

Ձուկերուն Թշնամիները.— Առաջին և գլխաւորն է ապօրէն ձկնորսութիւնն որով սատարներ կուգան գաղտագողի որսալ քու մեծցուցած ձուկերդ (Թէեւ ասոր համար խիստ օրէնքներ ալ կան Եւրոպայի մէջ)։ Թռչուններէն ճայը (մարթը), ջրային արագիլը կամ ձկնկուլը (պալըգճըլ) ինչպէս նաեւ գայլաձուկը, ջրաղուէսը և մուկը մանր ձուկեր չատ կ'սիրեն։ Ասոնց դէմ յատուկ Թակարդներ կ'գործածուին, խրտուիլակներն ալ կրնան օգուտ ընել Թռչուններուն դէմ. բայց ամէնէն ապահովը, աւազաններուն և լճակներուն երեսը վանդակով ծածկելն է. բայց այս ալ սուղի կ'նստի և միայն չափաւոր տարածութեամբ ձկնատաններու համար կարելի է։

Հարկ չկայ աւելցնել թէ այս ամէնն անոյշ ջուրի ձուկերու համար է. բայց ծովու ձուկերու համար ալ երբ խորշերու և ծոցերու մէջ ապաստան ձուկերուն ցեղը նորէն աճեցնել կամ նոր տեսակ ձուկեր սերմանել ուզուի, կարելի է։

ՀՈՐՈՑ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՖՐԱՆՍԱ.— *Քոմպ վարչէին դէմ։*— Վարչապետին վերջին ճառին պատճառաւ արդէն Դահլիճը տագնապալի կացութեան մը մատնուեցաւ։ Հանրապետականաց մեծամասնութիւնը չատ յուզուած է և Դահլիճին անկումը մօտալուտ կ'նկատուի։ Ցայժմ Դահլիճին անդամակցութեան պատրաստաւողները չատ խռար անցած են։ Մ. Տալէ մեծամասնութեան խումբերուն արմատականաց յանձնախումբին առջեւ պարզեց իր քաղաքական հիմնագիրը։ Մ. Քոմպի հաւանական յաջորդ կ'նկատուի հանրային կրթութեան այժմու նախարար Մ. Շոմիէ. արդէն Վալտէք Ռուսոյէն ետքն ուզուած էր Շոմիէի յանձնել նոր Դահլիճի մը կազմութիւնը։ Հանրապետութեան զաղջիկ և հակակղեր չարժմանց կուսակցութիւններոյն մէջ ի նպաստ Մ. Շոմիէի կը խօսուի։ Անցեալ Դչ. և Եչ. արմատական երեսփոխանները գումարուեցան կացութեան վրայ խորհրդակցելու համար, եւ որոշեցին կրօնական միաբանութեանց խնդիրը, եկմտացոյցի վիճաբանութենէն անմիջապէս ետքը Ծերակոյտին օրակարգն անցընել. ամէն բանախօսներն ալ ցոյց տուին վարչապետին՝ Կառավարութեան մինչեւ ցարդ հետեւած ներքին [illegible] գաղափարներ յայտնած ըլլալուն վրայ։ Ծայրայեղ արմատականք ալ փափաք յայտնեցին որ կրօնական միաբանութեանց արտօնութեան ամբողջապէս վիճաբանութիւնը չուչանայ։ Երկու կուսակցութիւններն ալ համակարծիք են սա կէտին վրայ թէ պէտք չէ յուսալ կերպով անվստահութիւն յայտնել Դահլիճին վրայ, և թէ Թերեւս վարչապետը մօտաւոր ատեն մը աւելի յստակօրէն կ'բացատրէ իր ըմբռնեմն և կ'գոհացնէ հանրապետական կուսակցութիւնը։

⁂ Անցեալ Եչ., Ծերակոյտին մէջ կրօնական միաբանութեանց յանձնաժողովին ընտրութեան ատեն, վարչապետ Մ. Քոմպ յարմար առիթ սեպեց աւելի մանրամասն բացատրութիւններ տալու Երեսփ. Ժողովին մէջ խօսած ճառին վրայ, որ այնչափ յուզում յառաջ բերաւ հանրապետական խումբերուն մէջ։ Մ. Քոմպ ըսաւ թէ ինք ուզած էր ժամանակակից ընկերութեան մէջ գտնուած կրօնական գաղափարին նշանակութեան վրայ խօսիլ. թէ ինք մաքէն իսկ չէր անցուցած դրուատիքն ընել քրիստոնէական այն դաստիարակութեան որ իր մէջ այնպիսի վարդապետութիւններ կը պարունակէ զորս խոտելի կ'պարսաւէ։ Այս յայտարարութիւնը քիչ մը հանդարտեցուց հանրապետական կուսակցութիւնը։ Ընկերվարական կուսակցութեան ըսածն ելաւ. ասոնք որ կուսակից են Մ. Քոմպի, չանացին նախապէս որ վարչապետին Երեսփ. Ժողովին մէջ խօսած ճառը գէշ հետեւանքներ չունենայ։ Արմատական խումբերուն մէջ չատեր կան որք իշխանութեան անցնելու տենչէն դրդուած կ'յարձակին Մ. Քոմպի վրայ, և իրենց անձնական հաշուոյն բոլորովին հակառակ կ'խօսին։ Տալէ, Պէլթօ և Լօքրուա անհաշտ հակառակորդներն են Մ. Քոմպի։ Ասոր ալ պատճառը սա է թէ Ժորէս Բըդէդ Րէփիւպլիքի Օվր. 30ի թիւին մէջ բացարձակապէս ի նպաստ Քոմպի գրած է։ Ընկերվարականաց պետը կ'զգուշանայ Դահլիճին դէմ խօսելէ երբ կ'գրէ. «Զգայնութեան և մեքենայութեանց հետեւանք եղող այժմու այս տագնապալի կացութեան մէջ, ընկերվարականներս, բնաւ պատասխանատուութիւն յանձն չենք առներ այն անխուսափելի հետեւանքներուն համար զոր կրնայ յառաջ բերել այս վիճակը։ Վարչապետին յայտարարութեանց մէջ կան քանի մը կէտեր զոր չենք ընդունիր, վասն զի մեր գաղափարականն աւելի ընդարձակ է քան իրենը, բայց չենք կրնար մոռնալ իր ծառայութիւնները։ Կը տեսնենք որ իր թշնամիները կ'պատրաստուին յարձակիլ իր վրայ. գիտենք թէ իր անկումը նահանջի նշան մը պիտի համարուի, և իրեն օգնութեան այս մեքենայութեանց մէջ կ'ուզենք ո՛չ խաբուած և ո՛չ ալ անմեղ ըլլալ»։

(Այս բոլոր ըսուածներէն ետք, սա որոշ է որ Մ. Քոմպ իր ծանօթ ճառով կորսնցուց համակրութիւնն ա՛յն կուսակցութեան, որ իրեն յարած էր իր հակակղեր ընթացքին համար միայն։)

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՎԵՆԵԶՈՒԷԼԱ.—Կլասքոյի Ազատական Միութենական Քլիւպին տարեկան հացկերոյթին ատեն, Սէլպօրն նախարար Լորտ Գոլֆուր օվ Պըրլէ բանախօսութիւն մ'ընելով պաշտպանեց Վենեզուէլայի մէջ անգլեգերման գործակցութիւնը։ Նախարարն ըսաւ թէ առանց անգլեգերման միաբանութեան Թերեւս վտանգներու մատնուէին։ Տէրութիւններէն ո՛չ մէկն ուրիշին անտեղեակ բանակցութեան մտաւ Վենեզուէլայի հետ. Ընդհակառակն, Քարաքասի մէջ երկու Տէրութեանց Ներկայացուցիչներուն միջեւ մտերմական խորհրդակցութիւններ տեղի ունեցան։ Ասիկա պիտի տեսնուի փոխանակուած դիւանագիտական այն պաշտօնաթուղթերէն որք մօտերս պիտի հրատարակուին։ Նախարարը չտարակուսիր բնաւ թէ Անգլիոյ և Գերմանիոյ միեւնոյն ատեն պիտի ըլլան հաստուցումները։ Համոզուած է նաեւ թէ Վենեզուէլեան խնդիրն ամենեւին չպիտի ազդէ Եւրոպական Տէրութեանց և Մ. Նահանգաց Կառավարութեան միջեւ գըտնուած այժմու լաւ յարաբերութեանց, թէ Անգլիոյ և Գերմանիոյ այժմու գործակցութիւնը բացարձակապէս նպաստաւոր է աշխարհի խաղաղութեան։ Նախարարը վերջապէս ըսաւ թէ Վենեզուէլեան այս դաշնակցութիւնն հետեւանք չէ անցեալ Նոյեմբերին մէջ Վիլհէլմ Կայսեր Անգլիա ըրած այցելութեան, այդ համաձայնութիւնը տեղի ունեցաւ անցեալ Յուլիսի մէջ։

ՎԵՆԵԶՈՒԷԼԱՅԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Պերլինի մէջ պաշտօնապէս ծանուցուեր է թէ իտալական, գերման և անգլիական կառավարութիւններն անհամբեր կ'սպասեն որ Նախագահ Քասդրօ Մր. Պօուէնի միջոցաւ իր վերջին յայտնէ Վենեզուէլայի տալիք երաշխաւորութեանց նկատմամբ։ Քասդրօ կ'կարծէ թէ մաքսային հասոյթներուն 30 առ հարիւրը կ'բաւէ գոհացնելու համար Վենեզուէլայ եղած բոլոր պահանջումները, մինչդեռ դաշնակից Տէրութիւնք կ'ըսեն թէ այդ երեսուն առ հարիւրը պէտք է նախ յատկացուի իրենց պահանջումներու գոհացման և նաւաշաղիղներու պաշարման ծախքերուն։ Սակայն և այնպէս, չյուսացուիր որ մեծ դժուարութիւն մը ծագի։ Ամէն վայրկեան կ'սպասեն Նախագահ Քասդրօյի յայտարարութեան, որուն արդիւնքը պիտի ըլլայ պաշարման դադրեցումը, և երբ պաշարումը վերնայ, Տէրութեանց և Վենեզուէլայի դեսպանական յարաբերութիւնք պիտի վերսկսին, որովհետեւ խնդիրը դադրելով քաղաքական ըլլալէ սոսկ դրամական պիտի ըլլայ։

⁂ Ուաշինկդընի մէջ երկու անձեր որք ինքզինքնին Մր. Բիրրոնգ Մորկանի ներկայացուցիչները կ'անուանեն, անցեալ չաբթու գացին և տեսակցեցան Մր. Պօուէնի հետ. այցելութեան պահուն առաջարկեցին Վենեզուէլայի լիազոր պատուիրակին թէ իրենք պատրաստ են Վենեզուէլայի հայթայթել բաւականաչափ դրամ, իբր պարտքերուն վճարման համար։ Բայց Մր. Պօուէն մերժեց բանակցիլ այդ խնդրոյն վրայ։

ՍԱՍՏԻԿ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԱՄՈՒԼԻՆ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ.—Թագաւորական ամոլին Քրուչէտոլ երթալու ուղեգիծն որոշուեցաւ. Կոմս Քուէն Հէտէրվարի, որ այդ ճամբորդութեան մանրամասնութեանց կարգադրութեան համար Վիեննա երթալով Ֆրանց Յոզէֆ կայսեր կողմէ ունկնդրութեան ընդունուեցաւ, Սերպիոյ վեհապետին պիտի ընկերանայ իբրեւ հիւրամեծար։ Փետր. 10ին, հունգարական երկաթուղեաց արքունական կառախումբը Պելկրատ պիտի հասնի, և 11ին առաւօտ կանուխ Սերպիոյ Թագաւորն ու Թագուհին ամբողջ հետեւորդներով Քալօտա պիտի երթան այդ կառախումբով։ Կոմս Քուէն Հէտէրվարի, Սէմլինի մէջ այդ կառախումբը պիտի նըստի և Թոհմանագլխէն պիտի ողջունէ վեհապետը։ Քալօտաէն մինչեւ Քրուչէտոլի վանքը, ուր կ'գտնուի Աղեքսանդր Թագաւորին հօր՝ Միլան Թագաւորին գերեզմանը, մէկուկէս ժամու ճամբայ, կառքով պիտի երթան։ Իր հօր գերեզմանն այցելելէ ետք Թագաւորն ու Թագուհին վանքին մէջ պիտի ճաշեն և միեւնոյն ճամբով պիտի վերադառնան Քալօտա, և անկէ ուղղակի Պելկրատ, առանց Վիեննա հանդիպելու։ Հունգարական հողին վրայ Ֆրանց Յոզէֆ կայսեր հիւրը պիտի նկատուին։

ՀԱՐԱՒ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ.— Լա Բազէն (Պոլիվիայի մայրաքաղաքը) կը հեռագրեն թէ Պոլիվիայի Նախագահը՝ Բանդօ, 300 հոգւոյ գլուխն անցած Աքրը երկրին վրայ կ'քալէ. Լա Բազի մէջ լուր կայ թէ Աքրի Պրազիլիացիները պաշարած են Բորվենիրի և Բօզարիօ-յի զօրաթականութիւնները։

ԼՈՒԻԶ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻՈՅՆ ԱՍՏԻՃԱՆԱԶՐԿՈՒՄԸ.—Հեռագիրը ծանոյց թէ Ֆրանց Յոզէֆ Կայսրն, իբր պետ Կայսերական գերդաստանին, հրամայեց որ Սաքսոնիոյ Լուիզ Իշխանուհին զրկուի իր բոլոր տիտղոսներէն, աստիճաններէն, ևն.։ Այս աստիճանազրկումը պիտի կատարուի նոյն իսկ այն պարագային, երբ կազմուած դատական ատեանն արտօնէ որ իշխանուհին իր ընտանիքին անունը կրէ. Կէս պաշտօնապէս կ'ծանուցուի թէ Կայսրն այս հրամանագիրն հրատարակեց, որովհետեւ կ'ուզէր իշխանուհին պատժել, բոլորովին անկախաբար դատական ատեանին տալիք վճիռէն։ Այս տեսակ որոշում մը նմանը չունի Աւստրիական Գերդաստանի պատմութեան մէջ։ Յովհաննէս Օրթի և Լէօբոլտ Վօլֆինկի պարագաներուն, այդ արհիդուքսերը խնդրեցին Ֆրանց Յոզէֆ Կայսրէն, որպէս զի արտօնութիւն տրուի, իրենց աստիճանէն ու տիտղոսներէն հրաժարելու և նոր անուններ առնելու, մինչդեռ Թոսքանայի Մարիա Լուիզա արհիդքսուհին հակառակ իր կամքին զըրկուեցաւ իր տիտղոսներէն, ըստ յայտարարուածին՝ առժամաբար, իսկ իրապէս՝ առ յաւէտ։ Բաց ասկէ, քանի որ Թոսքանայի Մեծ Դուքս տիտղոսն արդէն Դուքսին, (Սաքսոնիոյ գահաժառանգ իշխանուհւոյն հայրը) մահուամբը պիտի ջնջուի, խնդիր է թէ իշխանուհին պիտի կրնա՞յ նոյն իսկ Թոսքանայի Իշխանուհի կոչել ինքզինք, եթէ դատական ատեանն ալ վճռէ իր աստիճանազրկումը, (Մեծ Դուքսին մանչ և աղջիկ զաւակները պարզ արհիդուքսեր և արհիդքսուհիներ են միայն) Այսպէս, այն պարագային որ իշխանուհին բողոքական ըլլայ (հեռագիր մը ծանոյց թէ այդ ալ եղեր է), ազատ պիտի ըլլայ վերստին ամուսնանալու և պարզապէս տիկին Ժիրօն պիտի կոչուի, այնպէս որ առաջքը պիտի առնուի կընճռոտ չփոթութեան մը, որուն մէջ կ'իյնայ Լենիէյի կոմսուհին, դեռ ինքզինք կոչելով իշխանուհի և արքայական բարձրութիւն։ Ուչադրութեան արժանի պարագայ մ'է սա թէ աւստրեան կայսերական յայտարարութիւնն որոշ ակնարկութիւններ կ'ընէ ինչքի և մասնի ամուսնական բաժանման առաջիկայ գործողութեանց. իշխանուհւոյն աստիճանազրկումը կատարուած է անոր հօր՝ Թոսքանայի Մեծ Դուքսին հաւանութեամբ, ինչպէս նաեւ Սաքսոնիոյ Թագաւորին համաձայնութեամբ. յայտարարութիւնն հրատարակուելէ առաջ, պաշտօնապէս հաղորդուեցաւ գահաժառանգ իշխանուհւոյն, որպէս զի մ'՝ գուցէ անակնկալ լուրն առնէր թէ տարտաքսուած է այն ընտանիքէն, ուր ծնած էր։

⁂ Վիեննայի, ինչպէս նաեւ սիրային դատով հետաքրքրուող բոլոր չրջանակներուն մէջ մեծ զարմանք պատճառեց այն որոշումը, որով դատական ատեանին Բ. նիստը Փետր. 11ին յետաձգուած էր. այնպէս կ'կարծուի թէ ասոր պատճառն է նոր բանակցութեանց ձեռնարկել, երկու կողմերուն միջեւ, որպէս զի եթէ կարելի ըլլայ, ամուսնալուծման վճիռ տրուի, աւելի ամուսնական բաժանմամբ քան թէ անհաւատարմութեամբ։ Այս կերպով իշխանուհին և Մ. Ժիրօն պիտի կրնան դիւրաւ և փութով ամուսնանալ։ Գերման քաղաքային օրինագիրքը չարտօներ ամուսնութիւնը անհաւատարմութեան յանցանքով դատապարտուածներուն, բայց ամուսնական բաժանում մը կրնայ տրուիլ։

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՃԱՌ ՄԸ.—Անգլիոյ ելմտական նախարար Մր. Րիչի, Ցնվ. 28ի իրիկունը Քրիպըլ Բէլէյի մէջ բանախօսութիւն մ'ընելով ըսաւ. Յառաջիկայ ելմտական տարւոյն մէջ մաքսային մեծ զեղչեր ակնկալելու չէ։ Տարակոյս չունիմ որ Հարաւային Ափրիկէի մէջ պէտք եղած անհրաժեշտ վճարմանց պատճառաւ Անգլիոյ ծախքերը ենթադրուածէն չատ աւելի բարձր եղած են։ Բայց Անգլիոյ սկսած մէկ գործը պէտք է որ ի գլուխ հանուի, հոգ չէ թէ ի՛նչ գումարներ ծախսել պէտք ըլլայ ասոր համար։ Այսու հանդերձ, դարձեալ կարելի պիտի ըլլայ մաքսատուրքերը քիչ մը թեթեւցնել։ Նաւատորմին սպառազինութեան ծախքերէն բան մը պակսեցնել կարելի չպիտի ըլլայ։ Չեմ ուզած բնաւ թողուլ ներքին գործոց նախարարի պաշտօնս, որովհետեւ առավ առիթը փախցուցած պիտի ըլլայի նոր բարեփոխումներ մտցնելու ընկերային օրէնսդրութեան մէջ։ Այն համակրութիւնը որով անգլիական ժողովուրդն ընդունեց սովորաւոր գինիներու վրայ դրուած նոր օրէնքը, ցոյց կուտայ թէ իրենք ալ հաւատք ունին անոր վրայ. Մր. Չէմպըրլէնի այցելութեան յաջողութիւնը չատ մեծ եղաւ և ես կ'հաւատամ թէ անգլիական իշխանութեան տակ Հարաւ Ափրիկէ պիտի զարգանայ ու յառաջդիմէ ա՛յնքան արագօրէն, որ ոչ մէկը կարող է ըմբռնել։

ՊԵՐԼԻՆԻ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐԸ.— Ինչպէս յայտնի է, Վիլհէլմ կայսրը անցեալ Դչ. քառասուն և հինգերորդ տարին թեւակոխեց։ Պերլինի բոլոր գլխաւոր փողոցները չքեղօրէն դրօշազարդուած էին, և թէպէտ միայն դպրոցական տղոց համար տօն էր, բայց փողոցներուն մէջ առաւօտէն մինչեւ իրիկուն լեցուն էին հանդիսատեսները։ Գիշերը, խուռներամ բազմութիւնը լուսավառութիւնները կ'դիտէր հիացմամբ։ Միայն Պերլինի կառավարական պաշտօնատուները լուսավառութիւն չըրին, հաւանօրէն, կայսեր յայտնած այն փափաքին համար, թէ ի պատիւ իրեն եղած ծախքերուն գոնէ մէկ մասը յատկացուի բարեգործական նպատակներու։ Վիլհէլմ կայսրն իր ծննդեան տարեդարձը տօնեց ընտանեկան չրջանակի մէջ և յետոյ ընդունեց դիւանագիտական մարմնին չնորհաւորութիւնները. երեկոյին ներկայ եղաւ Օբերայի մէջ հանդիսական հացկերոյթի մը, որուն միջոցին ներկայացուցած մ'ալ տրուեցաւ։ Վիլհէլմ կայսրն այս առթիւ կոմս Պիւլօվին արտօնութիւն տուաւ բրուսիական Լորտերու Ժողովին ժառանգական անդամ ըլլալ. այս չնորհին պատճառը բացատրեցինք արդէն։ Ուրիշ մէկ յատկանշական չնորհ մ'ալ ըրաւ Կայսրը. Իլդիս գերման Թնդանօթակիրին արտօնութիւն տուաւ «Արժանեաց համար» պատուանշանը կրել, հետեւեալ կայսերական հրովարտակով.—«Գերմանները՝ կուրին ճակատը» անուն նկարը, որ կ'ներկայացնէր Բեքինի Սէյմուր արշաւանքին մէջ իմ ապանդերս և նաւային զինուորներուս կորիւը մասնակցութիւնը, եւ նուիրեցի անոնց քաջութիւնը գովելու և յիշատակին յաւերժացնելու համար։ Մի և նոյն նպատակով, կ'փափաքիմ որ Դաքուի ամրութեանց հետ կռուին միջոցին իմ Իլդիս Թնդանօթակիրիս ցոյց տուած քաջութեան յիշատակն անջնջելի մնայ իմ նաւատորմիս տարեգրութեանց մէջ։ Հետեւաբար, կ'հրամայեմ որ Իլդիս Թնդանօթակիրը, երր արտաքին մասնաւոր նշան, իր կողերուն և գլխաւոր կայմին, և իր նաւակներուն վրայ «Արժանեաց համար» պատուանշանին պատկերը կրէ։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐԻԻ ԱՌԵՒՏՈՒՐԸ.— Իտալիոյ արտաքին գործոց Նախարարի խորհրդական՝ Սինեօր Պոչեյլի, Պենատիրի իտալեան գաղթավայրին վերջին դէպքերուն նկատմամբ ուղղուած հարցապնդման մը պատասխանելով ըսաւ. Կառավարութիւնն ուղղակի պատճառներ ունէր կասկածելու թէ գերիի առեւտուրը կը թագաւորէ Պենատիրի գաղթին մէջ. այդ պատճառաւ հրամայեց Զանզիպարի ընդհանուր հիւպատոս Սինեօր Բեգդոլոցցոյի և հրամանատար Տիմօնալէի, աչալուրջ հսկողութիւն մը կատարել այդ մասին։ Կառավարութիւնը Խորհրդարանին պիտի ներկայացնէ իր քննութեանց արդիւնքը։

ՄԱՐՈՔԻ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ.—Ինչպէս ծանուցինք, Պանք տը Բարի է տէ Բէյ Պայի ներկայացուցիչները, Թանճէրի մէջ փոխառութեան պայմանագիր մը ստորագրեցին, որով Մարոքի Էմիրին պիտի տան եօթն ու կէս միլիոն ֆրանք։ Էմիրը բաւական ատենէ ի վեր փոխառութիւն կնքել կ'ջանար, բայց չէր յաջողեր, որովհետեւ անգլիացի և միւս դրամատէրները չէին ուզեր դրամին վտանգել։ Յայտնի է որ Ֆրանսացիք տասն եօթնուկէս միլիոն ֆր., փորձաելու համար այն ամբաստանութիւնը թէ Ֆրանսա կ'քաջալերէ Մարոքի հակառակորդ ցեղապետը, ինչպէս նաեւ արդէ Էմիրին վստահութիւնը գրաւելու համար։ Պանք տը Բարի է տէ Բէյ Պայի փոխառութեան պայմաններն հետեւեալներն են.—Փոխառութեան տոկոսի սակն է % 6, մաքսատանց հասոյթներու երաշխաւորութեամբ։ Գլխավճար չպիտի ըլլայ, և եօթն ու կէս միլիոն ֆր.ը ետ պիտի տրուի ո և է ատեն, պայմանաւ որ երկու տարի առաջ զեկոյց մ'ըլլայ։ Դրամին ապահովութեան համար տրուած երաշխաւորութիւնը գրեթէ էմիրին խոստումն է. այս պարագան չատ լաւ կ'ապացուցանէ թէ փոխառութիւնն աւելի դիւանագիտական դիտումով եղած բան մ'է և նպատակ ունի զօրացնել ֆրանսական ազդեցութիւնն ու վարկը։

ԳԵՐՄԱՆԻԱԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ճարտարական և առեւտրական աւելի սերտ յարաբերութեանց հաստատման համար մօտերս Պերլինի մէջ Միացեալ Նահանգաց Առետրական Սենեակ մը պիտի հաստատուի։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՀԱԲԵՇԱՍՏԱՆ.—Լոնտոնի Թերթերն հետեւեալը կ'հրատարակեն. —«Քիչ օրէն, կարեւոր արշաւախումբ մը, որուն նմանն Անգլիա Թերեւս զրկած չէր տակաւին, պիտի երթայ Հապէշստանի ճիշդ մէջտեղը, նպատակ ունենալով խուզարկել ամբողջ Կապոյտ Նեղոսը, Հապէշստանի մայրաքաղաքէն չատ մօտ մէկ կէտէն մինչեւ Խարթում։ Արշաւախումբն առաջին անգամ պիտի քննէ գետին երկայնութեամբը տարածուած երկիրները, հասկնալու համար թէ կարելի՞ է անկէ օգուտ մը քաղել Հապէշստանի վաճառականութեան համար, անգլեւեգիպտական չրջանակին վրայէն։ Ներկայիս, վաճառականութեան մեծագոյն մասը Ճիպուդիի ֆրանսական նաւահանգիստին միջոցաւ կ'ըլլայ. հոն է որ ֆրանսական երկաթուղին կ'յանգի ծովուն։ Բայց հիմա կուզեն նոր ճամբայ մը գտնել, որ առետրական ու քաղաքական մեծ կարեւորութիւն ունենայ հապէշ և անգլեւեգիպտական կառավարութեանց համար։ Արչաւախումբն անգլիական է, թէպէտեւ անոր առաջնորդն ու ծախքերը վճարողն Ամերիկացի մ'է, Մր. Ուիլեըմ Մաք Միլըն, որ անձնական բարեկամն է Ռաս Մաքօնէնի. այս Ամերիկացին պարգած է Հապէշստանի ամէն կողմն և տարի մ'առաջ ալ Մենելիք կայսր իրեն չնորհեց Եթովպեան Աստղ պատուանչանը։ Արչաւախումբին պիտի գործակցի գնդապետ Հարրինկդըն, Ադիս Ապապա բնակող Անգլիացի մը, որ անձնապէս ալ պիտի ընկերակցի. այս այն անձն է որ մեծ մասամբ ծրագրեց արշաւախումբին գործերը, երբ Անգլիա կ'գտնուէր, Ռաս Մաքօնէնի այցելութեան առթիւ։ Դրամն ամենեւին խնայուած չէ ձեռնարկին յաջողութեան համար. այս պահուս Անգլիոյ մէջ կ'չինուի պողպատէ նաւակ մը և տափակ նաւերու խումբ մը, նմանապէս պողպատէ։ Անգլիացի ձեռնարկուները կ'խորհին փութով լրացնել Խարթումէն Հապէշստանի մայրաքաղաքը երկարող երկաթուղւոյ գծին չինութիւնը, որպէս զի իրենք աւելի չուտ հասնին հոն քան Ֆրանսացիները, որք Ճիպուդիէն կուգան։

Մ. ԲՐԻՆԷԴԴԻԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ.— Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարին հիւանդութիւնը չափազանց աչխատութեան հետեւանք է։ Տօքթ. Մացցոնի կը կարծէ թէ խնդիրն աւելի արեան համախռնումի հետեւանք է քան թէ արիւնհոսութեան։ Մ. Բրինէդդիի հիւանդութեան լուրն ամենուրեք մեծ ցաւ պատճառած է։ Մինչեւ անցեալ Դչ. բան մը չունէր. այն օրը Թագաւորին հետ որսի ելած էր Հռոմի չրջակաները. յաջորդ օրը ստամոքսի տկարութիւն մը և գլխու ցաւ զգաց։ Բայց հակառակ այդ ակներեւ տկարութեան, նորէն պաշտօնատունը գնաց, որովհետեւ հրամանագիրներ կային, զոր պիտի ստորագրէր։ Հոն, հազիւ թէ իր բարեկամներուն հետ սկսած էր խօսիլ իր հիւանդութեան վրայ, և անա յանկարծ ղողղոջելով գետին ինկաւ։ Բժիշկները կը յուսան որ քիչ օրէն կ'ապաքինի։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿՈՊԻԵՑՈՅԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Հեռագիրն անցեալ օր ծանոյց թէ Ֆրանսական Կառավարութիւնը ցկեանս Թոչակ մը կապած է Տիկին Կոպիէյոյի, այրի կնոջ այն վարժապետին որ ինքնասպան եղաւ ի Սէն Միքէլ, չհանդուրժելով իրեն դէմ գրուցուած զրպարտութիւններուն։ Ասիկա պարկեշտ, համեստ, ուղիղ մարդ մ'էր, բաց թշնամիներ ունեցած էր, ո՛ և է կերպով, որք նոյն տեղը գործուած զանազան չարագործութիւններ իրեն կ'վերագրէին, առիթ առնելով չարագործներուն երեւան չգալէն։ Մարդը քանիցս բողոքեց, բայց մտիկ ընող չեղաւ. Վարչական մէյմէկ ձեռնկերպութեան բերմամբ, մարդուն գանգատն ուչադրութեան առարկայ չէր ըլլար։ Մարդասպանութիւն մ'ալ եղաւ, որուն հեղինակն երբ չգտնուեցաւ, ըսուեցաւ թէ Կոպիէյոն է։ Զինք դատարան չէին քաշեր որ արդարանար, բայց զրպարտիչներն ալ չէին պատժուեր։ Այս խուլ հակառակութեան ու զրպարտութեան նչաւակ ըլլալով երկար ատեն, մարդուն ջիղերուն դպաւ, և օր մ'ալ ինքզինք սպաննեց։ Ան ատեն խորհեցան անգաձեք թէ մարդը թերեւս անմեղ էր, և ժամանակ մը վերջը, տեղացի մը, Լըքլէրք, Զուիցերիոյ մէջ մարդ մը զարկաւ, և իր Սէն Միքէլցի ըլլալն և զանազան հանգամանքներ մատնանիչ ըրին զինք իբրեւ բուն մարդասպանն այն ոճրին, որ վերագրուած էր խեղճ վարժապետին։ Լըքլէրք ամէն բան պատմեց, և այս օրերս դատաւելով մահուան դատապարտուեցաւ։ Իր դատավճիռն ընդունեց քմծիծաղով, և այս յայտարարութեամբ թէ մարդկային ընկերութիւնն իրաւունք ունի իր գլուխը պահանջելու իր գործած ոճրին համար։ Մերժեց Վճռաբեկ Ատեանին դիմելու համար իր փաստաբանին տուած խորհուրդը։ Այլանդակ ձեւեր ալ ունեցաւ անհրաւութեան։ Ընդհանուր դատախազին խօսած ատենը, երեք անգամ դարձաւ ունկնդիրներուն, և իր ձեռքը վզին տանելով, «գլխ առնել պիտի մորթ՛ն» ըսաւ, զարհուրեցնելով կիները մանաւանդ։ Իր փաստաբանին խօսածներուն վրայ խնդաց. վերջապէս ամէն կերպով խոստովանեցաւ թէ մեղաւորն ինքն էր և ո՛չ թէ դժբախտ վարժապետը։ Թէեւ ուշ, բայց վերջապէս Կառավարութիւնն հոգակեց Կոպիէյոյի անմեղութիւնը, և իր այս պարտականութիւնը ժամանակին կատարած չըլլալուն համար, հիմա փոխարինութիւն մը կ'ընէ ինքնասպան վարժապետին այրի կնոջ եւ զաւակներուն։

ՔԵՆԹԸՐՊՐԻԻ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ԿՏԱԿԸ.— Տօքթ. Ֆրէտէրիք Թէմբըլ, հանգուցեալ արքեպիսկոպոսը ընդ ամէնը 18,262 ստեռլին, 8 չիլին և 10 բէնսի հարստութիւն մը կ'թողու. իր կտակը պատրաստած էր 1890 Սեպտ. 28ին, երբ Լոնտոնի եպիսկոպոս էր. կտակակատարն է իր կինը՝ Տիկին Պէադրիս Պլանչ Թէմբըլ, որուն ձեռքն է այժմ այդ գումարը։

ԳԻՒՂԱՑԻ ՔԱՀԱՆԱՅԻ ՄԸ ՍԷՐԸ.— Վերին Կարօնի գաւառին մէջ (Ֆրանսա) գայթակղեցուցիչ լուր մը ընդհանուր տպաւորութիւն պատճառեց վերջերս։ Գաւառին գիւղական եկեղեցիներէն մէկուն երիտասարդ երէցին վրայ կասկած կար թէ մանկամարդ կնոջ մը հետ սերտ յարաբերութեան մտած էր։ Թեմին եպիսկոպոսը գործն իմանալով կ'հրամայէ քահանային ուրիչ տեղ մը պաշտօնավարել։ Բայց ատիկա դժուարութեանց մեծագոյնն էր որքան եկեղեցականին, այնքան մ'ալ աչխարհիկ կնոջ. անանկ որ երկուքն ալ կ'որոշեն իրենց կեանքին վերջ տալ, քան թէ իրարմէ բաժնուիլ. արդարեւ, օր մ'ալ ամէն ոք մեծ զարմացմամբ կ'լսէ թէ եկեղեցւոյն վերնատունն երկուքին մարմիններն գտնուեր են գիրկ գրկի։ Քահանան ձախ Թեւով գրկած և իր վերարկուով փաթթած էր գեղանի կինը, որ վարդարան մը բռնած էր ձեռքին մէջ. ձախ ձեռքին մատներուն մէջտեղ խաչելութեան պատկեր մը կար կախուած, իսկ աջ ձեռքով րիվոլվէրի գնդակով նախ զարկած էր կնոջ կզակէն և յետոյ ինքզինքն սպաննած։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Ասիրի կառավարիչ անուանուեցաւ Ասպի Գայմագամ Իսմայիլ պէյ։

Զօնկուլտագի (Գաստէմունի) Գայմագամ անուանուեցաւ Միլլիէ վարժարանին չրջանաւարտ Ճէմիլ պէյ որ Այտընի կուսակալութեան քով կ'ծառայէր։

—Բ. Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Կայսերական Գ. Զօրաբանակին Սպայակոյտին պետ Միրլիվա Ֆէրիտ փաչայի. Բ. Մէճիտիէ՝ Թրիէստէի պարականան հիւպատոս Մ. Հիւկօ Վիզինի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

«Երէկ իրիկուն, Բշ., ֆրանսական դեսպան Մ. Քոնսդան Կայսերական Պալատ հրաւիրուելով, ճաշելէ վերջ, չնորհուած Կայսերական արտօնութեամբ պատիւ ունեցաւ ոչ-պաշտօնապէս ներկայանալու Վեհ. Կայսեր։»

Տրոց գանձման Կանոնագրին 31րդ յօդուածը բարեփոխուեցաւ հետեւեալ կերպով.«Այն հարկատուներուն որք իրենց պետական տուրքերն որոշեալ ժամանակին և մասնավճարներուն չեն հատուցաներ, մասնավճարին (Թագսիդ) պայմանաժամուն լրանալէն 10 օր ետքն և առ առաւելն մէկ չաբթուան մէջ, հարկահաւաքներուն կողմէ յարակից 3 թիւ նմոյշին համաձայն ազդարարագիրներ պիտի հաղորդուին։ Ազդարարագիրն անձամբ հարկատուին, կամ թաղին և կամ գիւղին Մուխթարներուն պիտի հաղորդուին, և ստորագրել տալէ և կամ բնակարանին կամ կալուածին դրան վրայ փակցնելէ վերջ, մէկ չաբաթ կ'սպասուի, և եթէ դարձեալ պարտքը չվճարէ, նախ՝ պարտականին վիճակին համաձայն տան կարասիներէն բաւելու չափ մաս մը, երկրորդ՝ արհեստաւորներուն գործիքները, երրորդ՝ երկրագործներուն արորը, հողային գործիքներն ու լուծքը, սերմցուն և բերքերուն պետական բաժինը բացառութիւն կազմելով, մնացեալ բերքերը, արմտիքը, անասուններն և անական կարասիներն և ուրիշ չարժուն ստացուածքներն իր պարտքին բաւելու չափ մաս մը, յաջորդ յօդուածներուն մէջ որոշուած դրութեան և կանոններուն համաձայն կ'ծախուին, և փոխարժէքը կ'առնուի ի հաշիւ իր պարտքին։ Թէմէթթիւ տուրքէ իրենց ունեցած պարտքը որոշեալ վճարօրերուն չհատուցանող հարկատուներուն խանութը, վաճառատունն և գրասենեակները կ'գոցուին, կառքերը, նաւակներն ու ձիերն արգելքի տակ կ'առնուին, և մինչեւ որ պետական պահանջքը չգոհացուի, չարտօնուիր որ իրենց արհեստն ի գործ դնեն, և ասոր համար ալ բնաւ պայմանաժամ չի տրուիր։ Միայն թէ այս փակման և արգելման գործառնութենէն բացառութիւն կ'կազմեն սախպաղական պէտքերու պատրաստութեան ծառայող տեղերը, ինչպէս դեղարանները, փուռերը, և գետերէն ոմանց վրայէն անցնելու սահմանուած նաւակներն և գաւառակի մը մէջ գտնուած մէկ կամ երկու հատ վարձու կառքերն ու ձիերը։»

ԿԱՅՍ. ՆԱՄԱԿ.—Վեհ. Կայսրը շնորհակալական ինքնագիր նամակ մ'ուղղեց Իտալիոյ Թագաւորին, Մաֆալտա իշխանուհւոյն ծննդեան առթիւ։ Հռոմի Օսմ. դեսպանը պիտի յանձնէ նոյն նամակը։

ԳՈՍՈՎԱՅԻ նորընտիր կուսակալ Հաֆըզ Մէհմէտ փաշա երէկ Կայսերական Պալատ երթալով, իր երախտագիտական ու հաւատարմական զգացումները մատոյց յառաջ Կայսերական Գահոյից, և իրիկուան կառախումբով իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Օսմ. Քոմիսէր Ալի Ֆէրուխ պէյ եւ երէկ Կայսերական Պալատ երթալէ վերջ, իրիկուան կառախումբով Սոֆիա վերադարձաւ։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Ռուս դեսպան Մ. Զինովև, պելճիքական դեսպանը, Օսմ. Պանքայի Բ. Տնօրէն Մ. Նիաս, խորհրդական Բանճերի պէյ և Թուրքիոյ փարոսներու վարչութեան Տնօրէնն երէկ Բ. Դուռն երթալով, յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։ Ռուս և պելճիքական դեսպաններն ապա տեսակցեցան նաև Արտաքին գործոց Նախարարին հետ։

—Ամերիկեան դեսպան Մր. Լիշման երէկ տեսակցեցաւ արտաքին գործոց Նախարարին հետ։

—Տրապզոնի նորընտիր կուսակալն եւ երէկ Բ. Դուռն երթալով, տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ներքին գործոց Նախարար Բարձր. Մէմտուհ փաշայի հետ։

ԸՆԴՀ. ԵԼՄՏԱՑՈՅՑԻ բարձր յանձնաժողովն երէկ եւս գումարուեցաւ եպարքոսական պաշտօնատան մէջ։

ՀԵԼԼԷՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆՆ իր կառավարութեան իմացուցած է թէ Յունաստանէ Թուրքիա ներածուած վաճառքներուն նկատմամբ գործադրուած առեւտրական սակացոյցին պայմանաժամը լրացած ըլլալով, ընդհ. սակացոյցին գործադրութեան համար հրահանգ տրուած է առ որ անկ է։

ՍԱՒ-ԼԻՐԱՆ սահմանագլխին վրայ գտնուած Վեներքա բերդը, Կայսերական Իրատէի մը համաձայն, պիտի նորոգուի 14,680 ղշ. ի ծախքով։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Սելանիկի մէջ Ցնվ. 16ին, կէսօրին մէյլզոններն երկրաշարժի ցնցում մը զգացուած է հիւսիսէն արեւմտաք ուղղութեամբ։ Բարեբախտաբար ո՛ և է վնաս չէ պատահած։

ԷՏԻՐՆԷԷ Ցնվ. 19 թուով կ'հեռագրուի թէ նահանգին ոստիկան—զինուորներէն 100 հոգի հանգստեան կոչուած եւ 16 հոգի ճամբուած են։ 757 հետեւակ և 294 ձիաւոր ոստիկաններ պիտի արձանագրուին ի նորոյ։ Ոստիկան—զինուորներու ծախուց յատկացուած գումարին վրայ 2,514,000 ղշ. աւելցաւ։

ՄԱՇԼՈՒԼ ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐՈՒ ՎԱՐՁՔԵՐԸ.—Քանի մը բաժիններէ բաղկացեալ մաշլուլ կալուածներուն վարձքերուն գանձումն ապահովելու համար, Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ, այս կարգի կալուածներու փոխանցման վերաբերեալ խնդրոյքները նախապէս պիտի յանձնուին Էվգաֆի նախարարութեան, քննուելու համար։

ԱՆՎՃԱՐ տուրքերը գանձելու համար, ելմտական նախարարութեան կողմէ նահանգները ղրկուած հաւաքիչներն ետ պիտի կանչուին։

ՃԱՇԱՐԱՆՆԵՐԸ.—Առողջապահական ընդհ. Վարչութիւնն հրահանգ տուաւ Թաղապետական շրջանակներու առողջապահական քննիչներուն, որպէս զի ամէն տեղ ճաշարաններն և ժեղագործ խանութներն այցելելով, անոնց ներքին մաքրութեան վրայ հսկեն, և թոյլ չտան որ պատառաքաղները, դգալներն ու պնակները մէկ ամանի մէջ լուացուին, այլ ծորակէ վազած ջուրով։

ԹՈՒՐՔԻԱ ներածուած պարսկական ապրանքներէն առնուած իբրեւ տունդ 2% տուրքն ետ տալու համար, նախորդ վեց ամսուան պայմանաժամը, Նախարարաց Խորհրդոյ որոշմամբ և Կայսերական վաւերացմամբ, մէկ տարուան երկարաձգուեցաւ։

ՀԱՅՖԱ—ԴԱՄԱՍԿՈՍ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.—Դամասկոս—Մէքքէի երկաթուղւոյ գծին բարձր յանձնաժողովն հրաման ղրկեց Պէյրութի կուսակալութեան որ կարելի եղածին չափ շուտ աւարտել տայ Հայֆա—Դամասկոսի գիծը, զոր Կայսերական կառավարութիւնը գնեց Դամասկոս—Մէքքէի գծին կցելու համար։ Այս նպատակաւ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ, նախագահութեամբ կուսակալին. անդամներն են Տէֆթէրտար Մուստաֆա Սէրվէթ պէյ, զօրավար Հազըզ փաշա, Պէյրութի զինուորական հրամանատար, դէր—ծովակալ Շաքիր փաշա, Պէյրութի նաւաբաժնին հրամանատար Սէմիր պէյ, որդի կուսակալին, գնդապետ Շիւքրի պէյ, են։ Յանձնաժողովն առաջին անգամ նիստ գումարեց Յունուար 13ին, կուսակալին բնակարանին մէջ։ Աշխատութիւնք պիտի կատարուին ձեռամբ երկու վաշտ պահեստի զօրաց։ Հայֆայի Գայմագամ Նիզամէտտին պէյ աշխատութեանց վերատեսուչ անուանուեցաւ։ Ֆէրիգ Համտի փաշա, գծին Տնօրէնը, պատուէր ընդունեց մանկաւոր նաւամատոյց մը շինել, երկաթուղւոյ գծին վերջացած տեղը։ Համտի փաշա Դամասկոս—Մէքքէի երկաթուղւոյն շինութեան բարձր յանձնաժողովին հաղորդեց երախտագիտական ուղերձ մը Դամասկոսի Իւլէմաներուն և երեւելիներուն կողմէ Հայֆա Դամասկոսի գծին գնման և Հիճազի երկաթուղւոյն միացման համար։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Ֆերտինանտ իշխանին որդի՝ Պորիս իշխանի ծննդեան տարեդարձն ըլլալով երէկ, պուլկարական գործակատարը դրօշ պարզած էր։ Այս առթիւ պատարագ մատուցուեցաւ Սոֆիայի մէջ։

ՍԵՐՊԻԱՅԷ Թուրքիա ներածուած վաճառքներուն դէմ առեւտրական սակացոյցին գործադրութիւնն երկու ամիս եւս յետաձգուեցաւ։

ՄԱՀՍՈՒՍԷԻ Վարչութեան կողմէ Բէյղոզի «Տօնիւպ» նաւարանին ապսպրուած երկու շոգենաւերուն շինութիւնն աւարտելու մօտ է։ Այս երկու շոգենաւերը, որք Գոտղքիւղի գծին պիտի յատկանան, 24,000 ոսկի պիտի արժեն։

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ՏՐԻՊՈԼՍՈՅ ոստիկանական վաշտն ալ, Կայսերական հրամանաւ, պիտի վերակազմուի ոստիկան—զինուորներու ձեւով։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ Նախարարութեան Խորհրդական Ռաֆըֆ պէյ երէկ Պերլին ուղեւորեցաւ արձակուրդով։

ԳՈՂԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.—Անցեալները Պէշիքթաշի մէջ բանջարավաճառ Ադամի և Քիրեաքոյի սնտուկէն 30,000 ղրշ.ի գումար մը գողցուած էր։ Պէշիքթաշի ոստիկանութիւնը Ֆիլիպ և Ֆօգիը անուն երկու գողեր ձերբակալած էր, իսկ ասոնց ընկերներէն Ճիւէրճի Ալէքսի, Վասիլ, և ուրիշներ փախած էին։ Ոստիկանութիւնն իր կատարած քննութիւններուն շնորհիւ հասկնալով որ փախստականներէն Ալեքսի և Վասիլ պահուըտած են ատփրիչ Սքօլիի խանութին վրայի սենեկին մէջ Ղալաթիա, նախընթաց գիշեր ժամ 5 1/2ին խանութն հսկողութեան տակ կ'առնէ։ Գիշերապահը դուռը կ'զարնէ, բայց գողերը, որք քանի մը ընկերներու հետ գինովցած էին և խաղ կ'կանչէին, չեն լսեր։ Գիշերապահը նորէն կ'զարնէ մինչև գողերէն մին գլուխը պատուհանէն դուրս հանելով կ'հարցնէ «ո՞վ է»։ Գիշերապահը կ'հրաւիրէ որ վար իջնէ և դուռը բանայ. գողը կ'պատասխանէ թէ վարպետին բացակայութեան պատճառաւ չի կրնար դուռը բանալ։ Ասոր վրայ ոստիկանք խանութին փեղկերը բանալ տալու և ներս մտնելու կ'ձեռնարկեն։ Այս միջոցին գողերն հասկնալով որ պիտի բռնուին, կամացուկ մը վար կ'իջնեն, և յանկարծ դուռը բանալով կ'ուզեն փախչիլ։ Իրենցմէ մին րիվոլվէր պարպելով, իր ընկերներուն փախուստը կ'դիւրացնէ։ Արձակուած հարուածներէն թեթեւապէս կ'վիրաւորուին գիշերապահ Պէքիրի աջ ոտքին մայկը, և ոստիկան Մէհմէտ պէյի սրունքը։ Գողերը 5—6 անգամ եւս հրազէն պարպելով, գիշերուան մթութենէն կ'օգտուին և Ազապ Գաբուի կողմը կ'փախչին։ Գողերն ասկէ առաջ մասամբ Քօչոյի միջնորդութեամբ Պոլիս եկեր են գողութեան համար։ Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց ատփրիչ Սքօլին, իբրեւ գողերու պատսպարան տուող։ Ձերբակալուած են նաև մասամբ Խրիսթոյի աշկերտը՝ Գոչօ և Եօրկի, որք այժմ հարցաքննութեան ենթարկուած են։ Առ այժմ հասկցուած է թէ ատփրիչին խանութին վրայի սենեակը գողերու ընկերութեան մը կեդրոնատեղին էր։

ԹՐՔԱՍԷՐ և Մաճառ արեւելագէտ Բրոֆ. Վամպէրի «Բէյղեր Լոյտ»ի մէջ յօդուած մը հրատարակած է, կ'ըսէ Սապահ, յորում Ռումէլիի նահանգներուն մէջ գործադրուած բարենորոգումներուն գոհացուցիչ արդիւնքն յիշելով կ'ըսէ թէ այժմ ամէն ժամանակէ աւելի անդորրութիւն և ապահովութիւն կ'տիրեն Ռումէլիի նահանգներուն մէջ։ Մաճառ Բրոֆէսօրը Օսմ. Բանակին զօրութեան վրայ եւ խօսելով, կ'ըսէ թէ Եւրոպական բանակներուն մէջ առաջնակարգ դիրք մը կ'գրաւէ իր նորանոր սպառազինութիւններով։

ՍԷԼԷՖՔԷԻ մէջ Վասիլ—օղլու Պետրոս անուն անձին կողմէ գիտակցութեամբ քշուած անգլ. կեղծ ոսկի մը Ատանայի Տէֆթէրտարին կողմէ Պոլիս ղրկուած և Արքունի Փողերանոցին մէջ քննուած է։ Ծանրութիւնն է 1 տրամ և 5 քրատ, և բաղադրութիւնը՝ պղնձախառն։ Վասիլեան Պետրոս դատուելով եռապատիկ տուգանքի դատապարտուեր է։ Ելմտական Նախարարութիւնն հրաման ղրկեց Մաքսային Վարչութեան, Քաղաքապետութեան, Ոստիկանական նախարարութեան և նահանգային իշխանութեանց, որպէս զի հսկողութիւն ի գործ դնեն, անգլ. կեղծ ոսկիներուն շրջաբերութիւնն արգիլելու համար։

ԷՆՏԱՃԷ.—Քաղաքապետական Խորհուրդը նկատելով որ հակառակ դրուած արգելքին, կարգ մը խանութպաններ մինչեւ հիմա կ'շարունակեն ինքնահնար ենտաչէներ գործածել, օրինակի համար գրասեղանին վրայ գամուած երկու գամով ենտաչէ ձեւացուցած են և ժապաւէն, երիզ և այլ համանման իրեղէններ նոյն չափով կ'ծախեն, ազդարարեց Թաղապետական քննիչներուն, որ բոլորովին արգիլեն ինքնահնար չափերու գործածութիւնը։

ԴԱԴԱՐՄԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ.— Հայերէն Սաւրհանդակ լրագրին այսօրուընէ սկսեալ դադարման դատապարտուած է անպայման ժամանակաւ։

20 Ցնվ. 903 Տպագր. Տեսչութիւն

ՄՇՈՅ գաւառին Զէհրապահուր կոչուած տեղը գտնուած ոստիկան—զինուորներու պահակատեղը, ուր թղթատարները սովորաբար կանգ կ'առնեն, պիտի նորոգուի բարձրագոյն հրամանաւ։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ շէնքերու քննիչ յանձնաժողովն երէկ ալ Վոսփորի ասիական եզերքներուն զօրանոցներն ու պահականոցները քննեց։

ՏՈՔԴ. Լ. ՄԱԼԽԱՍԵԱՆ
Վիեննայի—Մոնփելիէյի.
Մասնագէտ կանանց հիւանդութեանց.
Վիրաբոյժ, Բժիշկ.

Կ'դարմանէ ներքին և արտաքին հիւանդութիւնները։ Կ'կատարէ վիրաբուժական գործողութիւններ վերջին կատարելագործեալ դրութիւններով։ Բարիզի, Նանսիի հիւանդանոցներու մէջ երկար տարիներ օգնական բժիշկի պաշտօնը վարած է։ Գործնական և փորձառական երկար ուսումնասիրութիւններէ վերջ, Կ. Պոլիս հաստատուած է Բէյօ, Թագսիմ—Պոլէ 136 Բիւ., ուր հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէն վերջ ժամը 1—3 (Ք. Ե.)։ Երեքշաբթի նոյն ժամուն կ'դարմանէ ձրիաբար կարօտ հիւանդները։ 50—22

Քրոնիկ Եկեղեցւոյ

Անցեալ շաբթու ծանուցինք թէ Ափրիկեան Տրիպոլսոյ Հայ գաղութը Թաղական Խորհուրդ մը կազմած է, նպատակ ունենալով քահանայ մը բերել տալ, և հոգեւոր օրինաւոր կազմակերպութիւն տալ այս փոքրիկ համայնքին, որ 200էն մինչև 250 հոգի կ'պարունակէ։ Նորակազմ Թաղ. Խորհրդին առաջին գործն եղած է հետեւեալ խնդրագիրն ուղղել Պատրիարքարանի.—

Աֆրիկ. Տրիպոլիս, 4/17 Յունվր. 1903

Ամենապատիւ Տէր
Տէր Մաղաքիա Արքեպս. Օրմանեան
Պատրիարք Թուրքիոյ Հայոց
ի Կ. Պոլիս.

Բարձրաշնորհ Սրբազան Հայր

Տեղւոյս Հայ գաղթականութեան իր կրօնական պէտքերուն կարգադրութեանը մասին քանիցս թէ՛ ուղղակի ի Պատրիարքարան և թէ լրագրաց միջոցաւ արդէն գրուած ըլլալով, թէ՛ Պատրիարքարանիդ և թէ Ձերդ բարձր Սրբազնութեան ծանօթ է մեր հոգեւոր դառն կացութիւնն ու վիճակն։ Հետ հարկ չենք սեպեր մի առ մի թուել մեր այս վիճակին հանգամանքները իր զանազան գոյներովը։

Այս վերջին անգամ ալ, ի դիմաց տեղւոյս Հայ գաղթականութեան, դիմելով ձեր բարձր Սրբազնութեան, կ'խնդրենք ու կ'աղաչենք որ բառ ներփակեալ հանրագրոյն, ի նկատի առնելով մեր աղերսանքն և ունկնդրելով մեր պաղատանքին, միանգամ ընդ միշտ, վերջնական կարգադրութիւն մը ընելու համար Պատրիարքարանիդ կողմէն, հարկ եղած օժանդակութիւնն ու ձեռնտուութիւնն ընել բարեհաճիք։ Տարբեր պատասխան մը և կամ առ բաշուած մը զմեզ խորապէս պիտի յուզէ։ Այլ եւս անկարելի է մեզ համար հանդուրժել յունական եկեղեցական մարմնոյն քմահաճ պատասխաններուն ու անոնց թաքուն ծուղակներուն։

Մենք մեզ ղրկուելիք կղերին բնակարանին վարձքը վճարելէ զատ, առ այժմ ամսական երեք հարիւր (300) ղրշ.ի գումար մը վճարելու, հոս գալու համար ճանապարհածախսն հայթայթելու, ինչպէս նաեւ ի հարկին ինք իր անձնական ապրուստը մէջ բերելով կամ ուրիշ պատճառներէ դրդեալ եթէ վերադառնալ ուզէ, իր վերադարձի ծախքն ալ հոգալու հաստատ խոստում կուտանք։ Կ'խնդրենք միանգամայն որ մեզ ղրկուելիք կղերին առաքինութիւնն յատուկ և խոստացեալ ու ընթերցումը վայելող ըլլան։ Մենք այժմէն իսկ կազմած ըլլալով մեր հոգաբարձու մարմինը, ըստ ներփակեալ ցանկին, կ'խնդրենք միանգամայն որ յիշեալ Մարմնոյն պաշտօնական վաւերացումն ալ փութացնել բարեհաճիք։ Պատրիարքարանիդ կողմէն ըլլալիք որ և է որոշում մեզ ընդ փոյթ հաղորդելու համար ամէն ծախք մեզ յատուկ ըլլալու պայմանաւ կրնաք հեռագրել հետեւեալ հասցէին. «Թարգման Ղուկաս Պետրոս Փափազեան»։ Թղթակցութեանց համար ալ միեւնոյն հասցէն կուտանք։ Այժմէն մատուցանելով ձեր Բարձր Սրբազնութեան մեր խորին երախտագիտութեան հաւաստին և մաղթելով ի համբոյր ձեր Ս. Աջոյն Մնամք

խոնարհ ծառաներ Հայ. Ս. Եկեղեցւոյ
Պետրոս Փափազեան Տօքթ. Սեդրակ Իւթիւճեան
Կարապետ Ցաքմեան Ցարութիւն Փանոսեան
Ցակոբ Ոսկան Ց. Ց. Ալաճաճեան

Աւասիկ խնդրագրին մէջ յիշուած հանրագիրը, որով տեղւոյն Հայ համայնքը կը խոստանայ հոգալ քահանային ծախքը.

ՀԱՆՐԱԳԻՐ.— Ստորագրեալներս, դաւանողք Հայ. Ս. Եկեղեցւոյ, այսքան տարիներէ ի վեր հոգեւոր ու կրօնական մխիթարութենէ զուրկ ու երեսի վրայ մնացած, մանաւանդ տեղւոյս յունական եկեղեցական մարմնոյն կողմէ Հայ տարրին կրօնական պէտքերուն կարգադրութեան նկատմամբ եղած վերջին անարգանքէն յոյժ զգածեալ, մեր առհմական ու աւանդական սիրելի Եկեղեցւոյն արժանիքն ու յարգն ապացուցանելու բարի նպատակաւ, վերջապէս ամէն զոհողութիւն աչք առնելով, տեղւոյս Հայ գաղթականութեան կրօնական ու ծիսական ամենակարեւոր պէտքերն հոգալու համար Հայ կղերի մը պէտքն անհրաժեշտ նկատելով, հոս մեր գաղթավայրին՝ այսինքն Աֆրիկ. Տրիպոլսոյ մէջ այլ եւս օտարին քմահաճոյքին տարուէ չմնալու և Հայ քահանայի մը ներկայութիւնը վայելելու երջանկութիւնն ունենալու համար, մենք ամենքնիս մեր կարողութեան համեմատ ո՛րչափ ատեն որ հոս մնանք, հարկ եղած օժանդակութիւնն ու ձեռնտուութիւնն ընելու պատրաստ ենք։ (Ստորագրութիւնք 49)

Ծանօթութիւնք.— 1. Վերոգրեալ ստորագրութիւնները տեղւոյս Հայ գաղթականութեան ընտանեաց ներկայացուցիչներուն ամբողջին ստորագրութիւններն ըլլալով, առոնցմէ դուրս 4 հոգի միայն մնացին որք ինքզինքնին անկարող ցուցուցին։—2. Տօքթ. Գառնիկ էֆ. Ալեքսանեան առ այժմ բացակայ գտնուելով, իր հաճութիւնը նամակաւ յայտնած և անոր տեղ ստորագրած է տեղւոյս ազգայիններէն Կարապետ էֆ. Բրուտեան։— 3. Գոլով վերոգրեալ ամբողջ ստորագրութեանց, իւրաքանչիւրին իր ձեռագիր ստորագրութիւնն ըլլալով վաւերական ըլլալը կ'հաստատենք։— 4. Ստորագրութեանց գումարը 49 է. Պ. Պետրոս Քէչէճեան երկու անգամ ստորագրած է սխալմամբ։

Անդամք Նորակազմ
Անդրանիկ Թաղական Խորհրդոյ
Տօքթ Սեդրակ Իւթիւճեան Պետրոս Փափազեան
Ցակոբ Ոսկան Ցակոբ Ալաճաճեան
Կարապետ Ցաքմեան Ցարութիւն Փանոսեան
Աֆրիկ. Տրիպոլիս, 4/17 Ցնվր. 1903.

Ս. Պատրիարք Հայրն անցեալ հօթնեկին վերջերն սաստիկ ի տկարութիւն մ'անկած էր սաստիկ խիթերով, բայց տրուած դեղերուն շնորհիւ, այսօր բոլորովին հանգիստ է։

—Մարսիլիայէ կ'գրեն մեզ Յունուար 15/28 թուով.—«Մարսիլիոյ մատրան ժողովն վերջապէս տակից ամսոյ մը չափ առաջ գումարուելով նոր Հոգաբարձութեան ընտրութիւնը կատարած է։ Այս առթիւ Ս. Հայրապետը մի օրհնագիր ղրկած էր որ կարդացուեցաւ Ս. Ծնունդի առաւօտուն Պատարագի միջոցին։ Ս. Հայրապետն օրհնելէ ետք նորընտիր Հոգաբարձութիւնն՝ կ'պատուիրէ անյապաղ գտնել Մարսիլիոյ համար միայն հովիւ մը՝ աւելցնելով թէ Գեր. Գէորգ Եպս. Իւթիւճեան, ընդհանուր Առաջնորդ Եւրոպիոյ, չի կրնար ըլլալ միանգամայն ժամանոր Հօֆէ-Մարսիլիոյ. Ս. Առաջնորդն յուսացա ընթերցման Օրհնագրին փութաց ըսել թէ մինչև հիմա կատարած առժամանակեայ հովուութիւնն ժողովրդին «խաթեր»ին համար եղած բան մ'է, թէպէտև քիչ մը երկար տեւած ըլլայ և թէ ինք հիմա կ'համակերպի բարձրագոյն հրահանգին։ Ուրախութեամբ կ'տեսնենք թէ Ս. Հայրապետն իր այս որոշ հրամանովը վերջ կը դնէ տարիներէ ի վեր շարունակող տխուր վիճակի մը։ Եւ կ'յուսանք յուսալ թէ Եւրոպիոյ ընդհ. Առաջնորդն այլ եւս միտանելով Հոգաբարձութեան, վերջապէս պիտի օժանդէ քաղաքիս համայնքն իրեն արժանաւոր միայնակ հովիւով մը։ Այս էր ժողովրդին փափաքը, այս եղաւ նաեւ Էջմիածնայ Ս. Հայրապետին հրամանը։»

—Ա. ՑԱՆԿ «ՄԱՆՈՒԿ ՑԻՍՈՒՍ»Ի ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԵԱՆ.—Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայր 10 օսմ. ոսկի. Նշան էֆ. Գազազեան 5, Մագասա էֆ. Շահպազ 3, Սիմոն էֆ. Գոյաէրլեան 2.50, Եդուարդ էֆ. Գարակէօզեան 2.50, Տիրան էֆ. Կիւմիւշկերտանեան 2, Կարապետ էֆ. Տ. Ցակոբեան 2.31 3/4, Միհրան էֆ. Պէզազեան 2, Կ. էֆ. Ցակոբեան և ընկեր 2, Միհրդատ էֆ. Պալտեան 1,10, Կարապետ էֆ. Այնէճեան 1, Ղազարոս էֆ. Ճենազեան 1, Նազար էֆ. Երամեան 1, Ցակոբ էֆ. Ա. Ճոնեան 1, Մկրտիչ էֆ. Պէզազեան 1, Տին. Վասիլուհի Մարկոսեան 1, Գաբրիէլ էֆ. Սերվիչէն 1, Ստեփան էֆ. Համամճեան 1, Ս. Ցարութիւն եկեղեցւոյ ժամաւորք 1.11 1/4. Գումար 41.53 օսմ. ոսկի։

—Օր. Հայկանոյշ Ս. Ալթըբարմաքեանի՝ ընդ Սիմոն էֆ. Արխաննեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի Ազգ. Հիւանդանոցին նուիրած են Ցակոբ էֆ. Բօթուխեան 108 ղշ., Միհրան էֆ. Կ. Էսէֆեան 108։

—Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը շնորհակալութեամբ կ'ծանուցանէ մեզ թէ «Մոնգուժէր Էֆքար»ի Տնօրէնութենէն ընդունած է 2591 ղրշ.ի գումարը, հանգանակուած վասն մրցաղէնի Հիւանդանոցի որբ աղջոց, Ամանորի առթիւ։

—Հանգուցեալ Արթին էֆ. Տիլիզգեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 190 ղրշ. նուիրած են Ազգ. Հիւանդանոցին Տէր և Տիկին Միհրան էֆ. Թէքէեան ի Մարսիլիա, 54 ղրշ. Միհրան էֆ. Մ. Ընքապազեան ի Սամսոն։

ՀԱՐՍԱՆԻՔ.— Երէկ, Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցիին մէջ կատարուեցաւ Սիմոն էֆ. Արխաննեանի պսակադրութիւնն Օր. Հայկանոյշ Ալթըբարմաքեանի հետ, կնքահայրութեամբ Ցակոբ էֆ. Փափազեանի և ի ներկայութեան բազմաթիւ հրաւիրեալներու։ Եկեղեցիին մեծ դռնէն մինչեւ տաճարին դուռը, պարսկական թանկագին գորգերով ծածկուած և տաճարն համակ լուսազարդուած էր։ Հանդէսին կը նախագահէր Մկրտիչ արքեպս. Վեհապետեան, շուրջն ունենալով Տ. Վահրամ և Տ. Թաթուլ վրդ.ներն և բազմաթիւ քահանաներ։ Ձեռնտուութեան արարողութենէն վերջ, զոր կատարեց փեսին տանեցը, բեմ ելաւ Տ. Մկրտիչ Սրբազան և «Որդեակ, ուսիր զիմաստութիւն» խօսքը բնաբան առնելով բացատրեց ամուսնական կեանքի պայմաններն և օրհնեց գաւառացի այս երկու բարեպաշտ գերդաստաններու խնամութիւնը։ Քարոզէն ետքը, հարսանեկան թափորն ուղղուեցաւ Ս. Խաչ վարժարանի զարդարուն սրահն, ուր շնորհաւորութիւնք յայտնուեցան և հրամցուեցան մեծարանաց շաքարեղէններով և ըմպելիներով, որք յատկապէս պատրաստուած էին։ Պէրպէրեան վարժարանի սաներէն մին ուղերձ մը և ուրիշ երկու մանուկներ զանազան ոտանաւորներ արտասանեցին բաւական ծափերու մէջ։ Ընդունելութիւնք ուշ ատեն աւարտեցան և հրաւիրեալք 30է աւելի կառքերով փեսին տունն ուր շարունակուեցան գիշերային խրախճանութիւնք։ Հարսին ստացած նուէրներէն զատ, 50է աւելի շնորհաւորական հեռագրեր և նամակներ եկած էին։ Ս. Խաչի Թաղ. Խորհուրդը գեղեցիկ փունջ մը նուիրեց ի պատիւ իր անդամակիցներէն Ցարութիւն էֆ. Ալթըբարմաքեանի։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՏՐԷԶՏԷՆ, Փետր. 2.— Սաքսոնիոյ գահաժառանգ իշխանին երկրորդ որդին, Ֆրիտրիխ Քրիստիան իշխանը աղեց ժանտատենդէ վտանգուեցաւ. Ընդհանուր վիճակը սակայն գոհացուցիչ է։

ՀՌՈՄ, 2.— Մ. Բրինէգդիի հիւանդութիւնը կանոնաւոր ընթացք մը կ'առնէ։

ՌԻՆՔՍԹՊԻՆԿ, (Նաւլանտ) 2.— Ավոնս շոգենաւը Թորսմինաէի մօտ խորտակուելով ընկղմեցաւ։ Նաւաստիներէն 24 հոգի խեղդուեցան։

ՈՒԻՆՏՍՈՐ, 2.— Լսաւորտ Թագաւոր թեթև պաղառութեան մը հետեւանօք հիւանդ է։

ԲԱՐԻԶ, 2.—Երեսփ. Ժողովն ընդունեց պատերազմական ելմտացոյցին քանի մը գլուխները, և մերժեց Մ. Տըժանտի առաջարկը, որ կ'պահանջէր ջնջել զինուորական երէցներու պաշտօնները, ինչպէս նաեւ Մ. Պաւլէի առաջարկը, որ կ'պահանջէր զինուորներու յուղարկաւորութեան համար եղած կրօնական ծախքերը ջնջել։

ՆԱՍԻՕՆԱԼԻ ԵՒ ՖՈՒՌՆԻԷԻ

ԲԱՐԻԶ, Փետր. 2.—Երեսփ. Ժողովն այսօր շարունակեց պատերազմական ելմտացոյցին վիճաբանութիւնը։ Զօրաց կերակուրը բարւոքելու համար յաւելուածական վարկ մը քուէարկեց։

—Տիկին Գրիսոնի յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ ի ներկայութեան մեծ բազմութեան մը։ Բոլոր նախարարներն և Ծերակոյտի ու Երեսփ. Ժողովոյ գրեթէ բոլոր անդամները ներկայ էին։

ՈՒԱՇԻՆԿԴԸՆ, 2.— Վենեզուէլայի խնդրոյն մէջ յառաջ եկած դժուարութեանց հակառակ, Մր. Պօուէն վստահութիւն ունի խաղաղական լուծման մը վրայ։

ՊԻԱՐԻՑ 2.—Եօժէնի կայսրուհւոյն նախկին պալատին տեղ, որ այրեցաւ, քազինօ—պանդոկ մը պիտի կառուցուի։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 2.—1901ին Ռուսիոյ և Պորտուգալի միջև կնքուած մաքսային պայմանագիրը, որ պարսկական մաքսատուններն Ռուսիոյ հակակշռին կ'ենթարկէ, յառաջիկայ Փետր. 13էն սկսեալ պիտի գործադրուի։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՑՈՐԵՆ.—Հրապարակն երէկ բացուեցաւ այնպիսի ձգտումով մը որ անցեալ Ուրբաթէն ի վեր նախատեսուած էր։ Հացագործները չկրնալով ձեռք բերել հացի գնոյն բարձրացումը, ընդհ. յուսախաբութիւն մը եղաւ վաճառականներուն համար, որք երէկ զիջում ըրին հետեւեալ գիներով. ճերմակ՝ 8 և 8 1/2—8 3/4 ղրշ. Խառնուրդ՝ 9—9 10/40, կարծր ցորեն՝ 9 ղրշ.։ Օտար հրապարակներուն գիներն էին, Նիւ—Եորք՝ 80.62, Լիվրբուլ՝ 6 2/80։

ԱԼԻՒՐ. Ժամանեց 2300 պարկ Վառնայէ և 338 պարկ Մարսիլիայէ։

ԲԱՄԲԱԿ.—Լիվրբուլի մէջ գիներու շարունակական բարձրացումն որ և է ազդեցութիւն չէ ըրած մեծ հրապարակին վրայ, որ միշտ աւելի հանդարտ է։ Գաւառներէ ապրանք բնաւ չկայ, և թերեւս այս է հանդարտութեան պատճառը։ Իզմիրի մէջ անցեալ Ուրբ. օր ծախուեցաւ 115 հակ տեղական բամբակ, գրեթէ անփոփոխ գիներով։ Լիվրբուլէ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ բամբակի գինը Շր. օր 4 75/100 էր։

ԱԼՔՈՀ.—Շբ. եկան 38 տակառ ռուսական, Թօֆքինօ և Թէրէզէնքօ, և ծախուեցան առաջինը 52 1/2—53 օխան և երկրորդը 54—55 օխան մէկ ոսկիի։ Ժամանեցին նաև 2 վագոն—աւազան հունգարական, 57—58 օխան 1 ոսկիի։

ԵՐԿԱԹ.—Պելճիքայէ և Ֆրանսայէ առնուած վերջին լուրերը կարևոր բարւոքում մը կ'նշանակեն մետաղի հրապարակին վրայ։ Տիւսէլտորֆի մէջ գերմանական Սէնտիքային գումարման մէջ շահեկան զեկուցումներ եղան, որոնցմէ կ'հետեւի թէ Գերմանիոյ մէջ ձոյլ երկաթներու կացութիւնը զգալապէս բարւոքած է վերջին օրերս։ Գործերը շատ բանուկ են և կարևոր վաճառումներ եղած են արտասահմանի համար, և այս պատճառաւ է որ Ուրբաթէն ի վեր մեր հրապարակին վրայ ալ գիներու բարձրացում կայ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԻԶՄԻՐԻ

ԻԶՄԻՐ, 18/31 Ցվր.

Աֆիոն.—Ծախուեցան 44 կողով Գարահիսար թալէ քալէ 61 ղրշ., 37 կողով Գարահիսար զատուած 63—64 ղշ.։ Ընդամէնը 81 կողով, որմէ 19 կողովը տեղական օրէքիւլասիոնի համար գնուած է։ Ցարդ ժամանած են 4752 կողով ընդդէմ 2916 կողովի անցեալ տարուան միեւնոյն թուականին։

Խաշխաշ.—Վաճառուեց 32,000 ղանթար։ Գիներն են 66—67, 69—71 1/2, 73 1/2—77 1/2, 83—89, 68—73, 48—50 ղշ.։ Խնդրանք չկայ։

Բամբակ.—1350 հակ Սալոնիճ ծախուեցաւ 296—308 ղշ. ղանթարը։ Հրապարակն ամուր։ Ատանայի վրայ գործ չեղաւ։

Գարի.—5,000 քիլէ եկած է և 8,000 ծախուած է։ Տեղական 12—13 1/2, Ուշագ 13—14 1/2։ Սթօք 28,000 քիլէ։

Ցորեն.—9,200 պարկ եկաւ և 9,700 պարկ ծախուեցաւ։ Երլի 52-61 փր., Ուշագ 50—65, Էնկիւրի 57-64, Մերսին անուանական 56-57։ Սթօք 48,000 պարկ։

Բակլա.—35 փր. օխան։ Ծախուեցաւ 100 պարկ։

Տարը.—53 փր. օխան անուանական։

Եէլէպուշըրն.—46—47 փարա։

Հաճար.—41—42 փարա։

Վարսակ.—26 փարա։

Թիֆ.—35 փր. Ապրանք չկայ։

Սուսամ.— Գիները նոյն։ Երլի 112—114 փր. օխան։ Հնդկաստանի ապրանք 102—103 փր. բոլորն ալ անուանական։

Բամբակի հատ.—200,000 օխա ծախուեցաւ, օխան 21 1/2 փարայի։ Խնդրանք չկայ։

Կանէփի հատ.—15 օխանոց քիլէն 33 ղշ.։

Խաշխաշ.—71 փր. օխան, (Մէջ. 20 1/2)։

Թուրնէպէր.— Օխան 92 փր.ի ծախող կայ, բայց գնող չկայ։

Սոսոլինէ չոփչ.— Հրապարակն աւելի թոյլ, և օխային 10 փարա անկում կայ։

Սև չամիչ Թէլէ.—800 ղանթար ծախուեցաւ 57 1/2—61 ղշ.ի ղանթարը։ Հրապարակն ամուր։

Ձէք.—868 տիկ եկած էր։ Գիներն են օճառի համար 6—6 1/2, և ուտելու տեսակը 6 7/8—7 1/2 ղշ. օխան։ Սթօք 250 տիկ։

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԿԻՒՄԻՒՇՃԵԱՆ
ՄԹԵՐԱՆՈՑ ՔԱՐՏԻՖԻ, ՔՈՔԻ ԵՒ ՎԱՌԵԼԱՓԱՅՏԻ
Կ. Պոլիս, Սիրկէճի, Կիւլլիւկեան խանի դիմաց, Թ.3

Յիշեալ մթերանոցը փոխադրուած է վերոգրեալ յոյժ կեդրոնական տեղը։ Պատրաստ է իր բազմաթիւ յաճախորդները գոհացնել հրապարակի գինով և ՃԻՇԴ ԿՇՌՈՒԹՈՎ հայթայթելով իրենց լաւագոյն հանքածուխն ու վառելափայտը։ 25—22

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Ղալաթիոյ Սակարանի կիսամեայ հաշուեյարդարութեան առժամանակեայ սակերն են, Քոնս. 45 ղշ. Ունիֆ, Երկ. 28 1/2 սանդիմ Ունիֆ. Հաշուեփակ Քոնս. 33 ղշ. 25 փրյ. իսկ Երկ. 131 ֆր.։

Օսմ. արժէթղթերը միշտ նշանաւոր վիճակի մէջ, շնորհիւ նշանաւոր կարգադրութեանց

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	33 26 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	33 28
Ամէնէն վար գին	»	33 16 1/2
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	130 50
Ամէնէն բարձր գին	»	130 87 1/2
Ամէնէն վար գին	»	130 —
Թրամվայ	»	144 —
Ամէնէն բարձր գին	»	144 —

ԲԱՑՈՒՄ Ցնվ. 21/3 Փետր.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	33 25 1/2
» » » »	ժամ 6ին	33 24 1/2
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	130 25
» »	ժամ 6ին	130 25
Թրամվայ	ֆր.	145 —
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	615 —
» պարտաթ.	ֆր.	493 —
Տէրքոսի ջուրի Ընկ.	»	255 —
Եգիպտ. Քրէտի Ֆոնս.	»	266 1/2
Անատոլուի երկթ. պրտթ.	»	525 —
» » բժնթ.	Ա. Ո.	12 10
Հելլենիկ. պարգեւաւոր թուղթ	ֆր.	418 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	493 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	— —
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Լ. Օ.	4 20

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քանքալիթէ մէկ օրուան	Օ. Ո.	2 —
» ութ օրուան	»	5 —
Ռումէլիի Երկթղ. »	ֆր.	3 —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87 33
Անգլիական ոսկի	»	110 06
Բօլ Էմբէրիալ	»	90 —
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 05
Քրէմից	»	51 06
Նոր Մէթալիք	»	107 1/2
Ռուսալ թղթադրամ	»	8 59

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԱՑ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	109 1/2
» » » առար. թղթ.	»	109 1/4
» չէք	»	110 1/2
Բարիզ 3 ամիս Պնք.ի թղթ.	ֆր.	22 96 1/4
» » » Առեւտ. »	»	23 —
» չէք	»	22 77 1/2
Վիեննա չէք	քուրոն	21 75
Պերլին չէք	մարք	18 57
Օտեսա չէք	ռուբլ	8 57

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, Փետր. 2

Օսմ. Քոնս. Սէրի Բ.	Ա. Ո.	61 25
» » » Գ.	»	33 37
» » » Դ.) բաց.	»	30 37
) գոց.	»	30 37
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	14 50
Եգիպտական միացեալ	»	107 75
Անգլ. Քանսոլիտէ	»	93 31
Այտընի Երկաթուղի	»	14 —
Փոխառութիւն Գառազա	»	88 50
» Հելլենական 1881	»	43 50
» » 1884	»	43 50
Մոնոբոլ »	»	45 —
Պուլկր. փոխառ. 1888	»	96 —
» » նոր 1892	»	93 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 350
Թրանսվալ	»	5 62
Դրամազեղջ		4 —

ԲԱՐԻԶ, Փետր. 2

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.) բաց.	Ա. Ո.	30 95
) գոց.	»	30 95
» » » Գ.	»	33 65
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	135 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	614 —
Օսմ. Մաքս. Նոր փոխառ. 4%	»	488 —
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	100 —
Քաշար Լիոնէ	»	1119 —
Պանք տը Բառի	»	1121 —
Սպանիական արտաքին	»	90 10
Իտալական Ռանթ	»	102 80
Թրանսվալ	»	144 —
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 140
Դրամազեղջ Ֆրանս. Պանքայի		3 —

ՊԵՐԼԻՆ, Փետր. 2

Անատոլուի Երկ. պարտաթ.	մարք	103 60
» » բաժնթ. 60%	»	97 50
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	136 —
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	»	30 80
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 320
Դրամազեղջ		4 —

ՔՕՆԵԱՔ ՊԱՐՊԱՐԷՍՍՕ Մ. ԵՂԲԱՐՑ

Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց յունական քոնեաքը զուտ խաղողի արտադրութիւն է որուն ճարտարարուեստական հսկայ գործարանը հիմնուած է 1840ին և փոխանցուած է իրենց հօրմէն։

1875 և 1888ի յունական արուեստահանդէսը, 1889ի Բարիզի, 1894ի Շիքակոյի ամերիկեան, 1895ի Պորտօի և 1900ի Բարիզի մեծ արուեստահանդէսները միահամուռ հաստատած են որ Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց ժառանգաբար պատրաստած քոնեաքը թէ՛ հին է թէ՛ ընտիր և ի հաստատութիւն՝ վարձատրած են պաշտօնական մրցանակներով։ Նոյնը կ'հաստատեն նաեւ մեծահռչակ բժիշկներու և քիմիագէտներու վկայութիւնք։

Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց քոնեաքին տրուած ուրիշ բազմաթիւ վկայագրերն աւելորդ է թուել, քանի որ հանրածանօթ է այն և սպառումը՝ առաջին աստիճանի մրցակիցներուն նախանձը գրգռելու չափ։

) Արծաթ Խաչ Ս. Փրկչ
Մենաշնորհ-) Հայթայթիչ արքայական
եալ պատիւ) տան Ն. Վեհ. Յունաստա-
) նի Թագաւորին.

Ամէն յանձնարարութեան համար դիմել.
Առ Պ. ԱԹԱՆԱՍ Ս. ՔԱԼՕԽՐԻՍԹՕՍ
Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ 25—13
Կ. Պոլիս. Կալաթա

PHŒNIX ASSURANCE COMPANY

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՖԻՆԻՔՍ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ ՅԱՄԻՆ 1782

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,200,000

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի եւ կայծական՝ կալուածք, կարասիք եւ ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք եւ միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները:

Հ. ՍՈՒԻԱՆ եւ Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ եւ Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս Խան, գետնայարկ Թիւ 1:

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովութիւն մ'է որոյ բաժնետերք Անգլիոյ ամենահարուստ եւ հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն: Դրամագլուխն եւ պահեստի գումարը կը հասնին 4,000,000 անգլ. ոսկիի:

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 22,000,000 անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար:

ESTABLISHED. 1782

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Պետերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37

Դրամագլուխ ամբողջովին վճարեալ	1,666,667 Փր.
Երաշխաւորութեան գումար	122,000,000 »
1901ի հասոյթք	54,000,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	249,400,000 »

Ընկերութիւնը շատ նպաստաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ հրդեհի, փոխադրութեանց վտանգներու, ամէն տեսակ արկածներու դէմ եւ կեանքի վրայ: Նաեւ երկաթուղիով եւ շոգենաւով ճամբորդութեանց արկածներու դէմ են:

Ընկերութեանս քննիչ Արեւելից
Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ Փլաս
(հին [illegible] տեղը)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՕՏՈՐ ՌՈՒԲԷՆ

ՆՈՐԹԸ ՊՐԻԹԻՇ ՌՈՊԷՐ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

Թոմաճ խան, Էսկի-Զապթիէ ճատտէսի

Առիւծ եւ կշիռ նշանով մեր լաստիկները, որք ծանօթ են իրենց առաւելութեամբ, ձեւաւորութեամբ եւ վայելչութեամբ, այս տարի աւելի դիմացկուն եւ նուրբ ձեւով շինուած են: Մեծաքանակ առնել ուզող խանութպանք պէտք է դիմեն մեր կեդրոնական մթերանոցը, Էսկի Զապթիէ ճատտէսի, Թոմաճ խան: Այս կերպով թէ՛ իրենք եւ թէ իրենց յաճախորդները գոհ պիտի մնան: Հասարակ գնել ուզողներ եթէ յիշեալ նշանը կրող առաջին տեսակ անգլ. լաստիկները գնեն, հրապարակին վրայ գտնուած բոլոր լաստիկները հեղծ պիտի գտնեն: Մեր լաստիկները կ'գտնուին բոլոր փոքրաքանակ ծախող վաճառատուններու մէջ:

Ընդհանուր Գործակալ
1 ԿԷՏՐՈԼ

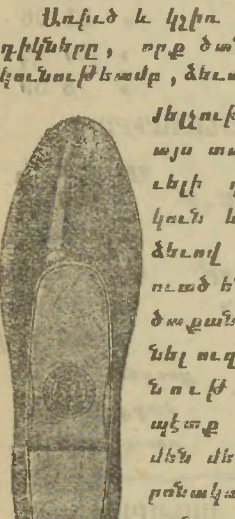

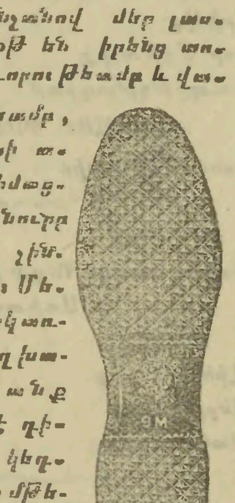

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսայի Շահանէէն մէկ-գէր միւնագասա պուլունան քէրէսթէ Պէռնաւուք անուանն 23ինճի բէնչշէնպիհ կիւնիւ ինալէի էվվէլիէ վէ 26ընճը կիւնինէ գատարտա 100ով 3 թէնզիլի պիլ գապուլ եէվմը մէզքիւրտէ ինալէի գաթիէսի իճրա գըլընաճաղընտան, իթտայա թալիպ օլանլարըն թէէմինաթ աքչէլէրինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէլէրի մուսթասհիպէն եէվմը մէզքիւրտէ նիհայէթ սահաթ 10ա գատար Խազինէի ճելիլէի միւզաէրէյէ կէլմէլէրի իլան օլունուր: 3—3
15 Քեանունը սանի 318

ԳԵՐՄԱՆԵՒԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆՈՐ ԳԻԾ

HAMBOURG—AMERICA եւ DEUTSCHE LEVANTE LINIE

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ

ՆԵՒ—ԵՈՐՔԻ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԻՑ ՄԻՋԵՒ ՀԱՍՏԱՏԱԾ ՆՈՐ ԳԻԾԸ

Ամերիկայի գիծ.— Ցառաջիկայ շոգենաւն է Միլաս:

Նիւ—Եորքէ մեկնելով պիտի հանդիպին Մալթա, Պոլիս, Նովորոսիսք եւ Օտեսա: Վերադարձին՝ Պոլիս, Մարմարայի եզերքները, Զմիւռնիա, Պիրէա, Պաթրաս, Մալթա, Ալճերիա եւ Նիւ—Եորք: Նպաստաւոր պայմաններով բեռ եւ ճամբորդ կ'ընդունին համայն Միացեալ Նահանգաց համար:

Deutsche Levante Linie Ընկերութիւնը բաց ի այս գծէն, Արեւելից կողմը կ'ղրկէ իր շոգենաւները կանոնաւոր կերպիւ, ամէն 8—10 օրն անգամ մը Համպուրկէ, ամէն 15 օրն անգամ մը Անվերսէ, եւ ամիսն անգամ մը Նիւքասըլէ եւ Ռօթէրտամէ, Զմիւռնիոյ, Պոլսոյ եւ Սեւ Ծովի համար:

Therapia, Stamboul եւ Pera շոգենաւք ճամբորդաց համար ընդարձակ սրահ, Ա. կարգի սեղան, ելեկտրական լոյս, բժիշկ եւ նուագախումբ ունին:

Համպուրկէ Պոլիս կ'սպասուին Իմպրոս Յնվ. 9/10ին, Բաթմոս 16,17ին, Վօկլինտէ 3/4ին, Սքիրոս 26/28ին, Թասոս 13/14ին.

Սեւ Ծովէ կ'սպասուին Քիզնոս Յնվ. 6ին, Նաեւ Վոլոս եւ Թինոս:

Դիմել մանրամասնութեանց համար, իրենց Գործակատարին ի Պանտրմա:

Յ. Ս. ՄՍՐԵԱՆ եւ Ընկ.

Հեռագիր. Missirian Panderma H. S. Missirian et Cie

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ՈՐՆ Է ԵՒ ՈՒՐ ԿԱՐԵԼԻ Է ԳՏՆԵԼ

Բահա Զաւուշ Օղլու սիկարի Թուղթը

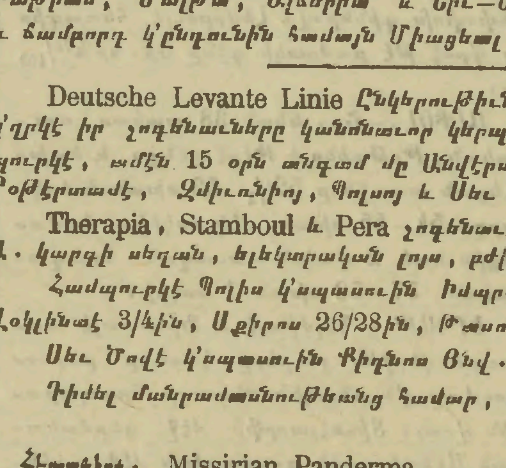

Պոլիս, Միսխաճըլար մաքսատան փողոց, 14 թիւ վաճառատան տէրը, անոնց իրաւունք մ'ունենալու, Զավուշ Օղլու խարխափի մօտէլով սիկառի թուղթը ծախելուն համար, բողոք տրուած է ձեռնհաս դատարանին եւ միւս կողմէ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութենէն «կրկին խարիսխ» վաճառանիշը գործածելու արտօնութիւն առնուած է: Կեղծերէն զգուշանալու համար պէտք է դիմել Պոլիս, Ալաճա—Համամ, Ճէզիր խան, թիւ 24 վաճառատունը, եւ ուշադրութիւն ընել «կրկին խարիսխ» վաճառանիշին եւ 24 թիւին: 74

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ՈԳԵԼԻՑ ԸՄՊԵԼԻՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ Գ. Կարա Օղլու պատիւ ունի ծանուցանել իր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ Պոլիս, Մահմուտ—Փաշա Զորապճը Խանի եւ Ճիպալի Հալէպլի գործարանին արտադրութիւնները, ժամանակաւ 10—12 տարուան հնութեամբ եւ համեղաճաշակ գինի, օղի, քոնեաքի ճոխ մթերք մը դրած է իրենց տրամադրութեան տակ: Առիթէն օգտուեցէ՛ք: 12—11

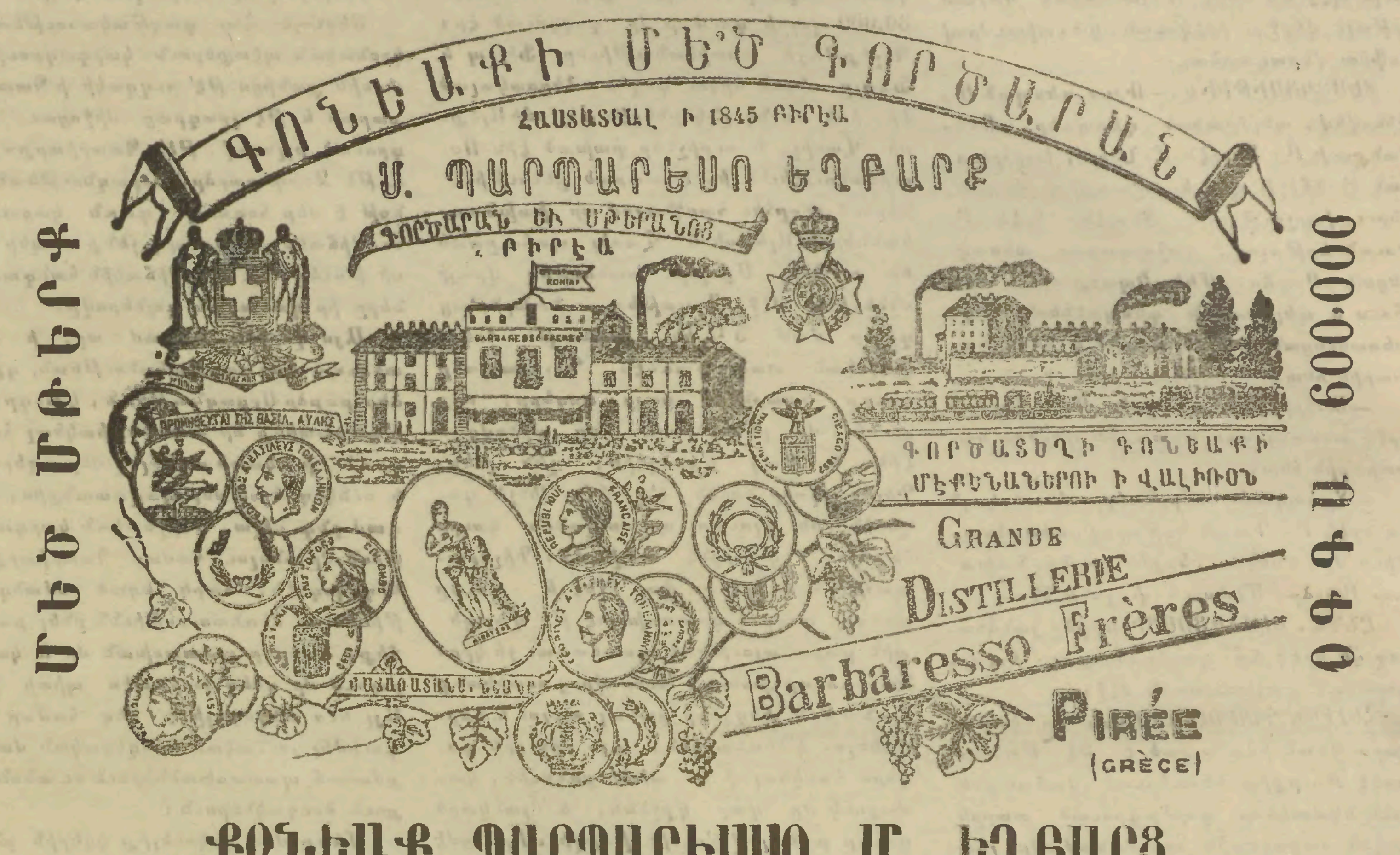

ՔՕՆԵԱՔ ՊԱՐՊԱՐԷՍՍՕ Մ. ԵՂԲԱՐՑ

Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց յունական քոնեաքը զուտ խաղողի արտադրութիւն է որուն ճարտարարուեստական հսկայ գործարանն հիմնուած է 1840ին եւ փոխանցուած է իրենց հօրմէն: 1875 եւ 1888ի յունական արուեստահանդէսը, 1889 ի Բարիզի, 1894ի Շիքակոյի ամերիկեան, 1895ի Պորտօի եւ 1900ի Բարիզի մեծ արուեստահանդէսները միահամուռ հաստատած են որ Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց ժառանգաբար պատրաստած քոնեաքը թէ՛ հին է թէ՛ ընտիր եւ ի հաստատութիւն՝ վարձատրած են պաշտօնական մրցանակներով, նոյնը կ'հաստատեն նաեւ մեծահռչակ բժիշկներու եւ քիմիագէտներու վկայութիւնք: Պապարէսսօ Մ. Եղբարց քոնեաքին տրուած ուրիշ բազմաթիւ վկայագրերն աւելորդ է թուել, քանի որ հանրածանօթ է այն եւ սպառումը՝ առաջին աստիճանի, մրցակիցներուն նախանձը դրգռելու չափ:

Սոյն վաճառատան մէջ կ'ծախուի նաեւ, բեռ կշռելու համար բնաւ չուրող մխոցներ տակառներ, Յունաստանի ընտիր օճառ եւ հելլենական բերքեր, արտադրութիւններ ու ձեռարուեստներ:

Մենաշնորհեալ պատուի) Արծաթ եւ Ս. Փրկչի
) Հայթայթիչ արքայական տան Ն. Վեհ. Յունաստանի Թագաւորին 50—25

Ամէն յանձնարարութեան համար դիմել, Առ Պ. ԱԹԱՆԱՍ Ս. ՔԱԼՕԽՐԻՍԹՕ
Կ. Պոլիս. Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ Կալաթա

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER MANUFACTURING Cº

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց առաւելութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, եւ բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ ակած են գործածել: Սինկէրի Ընկերութիւնն ցարդ 400 է աւելի պատուոյ վկայական եւ շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ:

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ:

Սինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին՝ Բերա, Շիշլի ճամբայ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց:

Բերա) Շիշլի ճամբայ Պօն—Մարշէի դիմաց Թիւ 343 եւ 343 կրկին.
Ղալաթա) Սինկէր խան, Թիւնէլին եաեւ.
) Թրամվայի կայարանին դիմաց.
Ստամպօլ) Սուլթան Համամ Թիւ 2.
) Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիօնին դիմաց Թիւ 13.
Սկիւտար, Չարշի Պոյու, Թիւ 120.

Կեղծերէն զգուշանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու է Ընկերութեան կեդրոնական վարչատեղին կ'գտնուի Բերա, Շիշլի ճամբայ, Թիւ 343 եւ 343 կրկին, Տիւզ Օղլու Սարգիս Պէյի տունը:

ԷԼԼԷՐՄԱՆ ԼԱՅՆ

ԼԻՎՐՊՈՒԼԷ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ, ԻՏԱԼԻԱ, ԱՖՐԻԿԱՆ, ՍՈՒՐԻԱ, ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՆԱԵՒ ՍԵՒ ԾՈՎԻ ԵԶԵՐՔՆԵՐԸ:

Անուն	Թոն	Անուն	Թոն
Ալճէրիըն	1,728	Էճիբշըն	2,047
Ալզաշիըն	1,744	Ֆապիըն	2,246
Անտալուզիըն	1,744	Ֆալէռնիըն	2,322
Աթէնիըն	1,621	Ֆլամինիըն	2,192
Լէսպիըն	1,564	Ֆլավիըն	2,179
Բըրշըն	2,144	Ալմէռիըն	2,984
Արապիըն	2,079	Ասիրիըն	2,930
Մինօ	835	Ալպանիըն	2,890
Օբորդօ	739	Արգըլըն	669

ՄԱՆՕԹ.— Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի որ ապրանքնին ուրիշ նաւ փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ Մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկեն Գործակալութեան, շոգենաւին գալէն 24 ժամ առաջ: Դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆՏԷՆ, Գործակալ Մէհմէտ Ալի Փաշա խան, 20, Ղալաթիա, կամ առ Էլլէրման Լայն Լիվրբուլ, 27 Ճէյմս Սդրիդ:

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Նº 23, 25, Պապը Ալի Ճատտէսի

ՊԱՅՄԱՆՔ ''ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ,,Ի

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ 6 Մեճ.
ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ » 3 »
ԵՌԱՄՍԵԱՅ » 1 ½ »
ՁԵՌՔԷ ԳՆՈՂՆԵՐՈՒՆ 20 Փր.
ԱՄՍԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ
Բոսդ լոքալով 12 դրշ.
ՏԱՐԵԿԱՆ » » » 7 Մեճ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ 36 Ֆր.
» ՎԵՑԱՄ. 18 ԵՌԱՄՍ. 9 Ֆր.
ԱՆԳԼ. ԼԻՐԱ 119 դրշ. — 20 ՖՐ.ՆՈՑ 94 ½ դրշ. — ՔՐԻՄԻՑ 55 դրշ.
Նոյն պայմանք Կ. Պոլսոյ եւ Գաւառի համար: ՄԻՇՏ ԿԱՆԽԻԿ
Թղթատարութիւնը՝ մեր վրայ:

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (47)

ՔՍԱՎԻԷ ՏԸ ՄՈՆԹԷՓԷՆ

ԴՐԱՄԻՆ ԶՈՀԵՐԸ

ԵՐՐՈՐԴ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՐՔ

ՄԱՅՐՆ ԵՒ ՈՐԴԻՆ

Լ

Էլէն չհամարձակեցաւ շարժում մ'ընել աղետալի նամակն առնելու համար: Իր աչքերը, որոց մէջ պաղատանք ու մտատանջութիւն կային, նշանածին դարձուց եւ ակնարկով հարցաքննեց:—Արման, Արման, մրմռաց:

Երիտասարդ պաշտօնատարը գլուխը վերցուց: Արցունքի խոշոր կաթիլներ կ'ողողէին այտերը:—Եթէ ձեզ ազատ ձգեմ, ի՞նչ պիտի ընէք, հարցուց յանկարծ Ֆոսսոյի:

=Բարիզէն պիտի հեռանամ:

—Ոստիկանութեան հսկողութեան տակ էք:

=Նիմը ցոյց տրուած էր իբր բնակավայր: Նիմ կ'երթամ:

—Թիարանէն փախած էք: Պիտի ձերբակալեն ձեզ:

=Ան ատեն ի՞նչ ընելու է:

—Այս գիշեր Ամերիկայի համար անցագիր մը եւ 10,000 Փր. պիտի ստանաք:

=Ո՞ւր պիտի ստանամ:

—Հավրի կայարանին զբօսարանը:

=Ո՞վ պիտի տայ ինծի անցագիրն ու դրամը:

—Ես ինքս, բայց յիշեցէք ինչ որ ըսի.

—Եթէ Ֆրանսա դառնաք, վա՜յ ձեզի:

=Չեմ դառնար:

Էլէն նամակն առած էր անյապաղ: Այլ եւս անոր ձեռքէն առնելու համար ձեռքերը կտրել հարկ պիտի ըլլար: Մ. տը Լօժէրիլ շարունակեց.—Այս իրիկուն ժամ 7ին պիտի գտնուիմ որոշուած տեղը:

=Զիս հոն պիտի գտնէք:

—Ազատ էք:

=Ո՞րկէ կրնամ դուրս ելնել:

—Ուրկէ որ ներս մտաք: Ճամբան շատ աղէկ գիտէք:

=Բանալինե՞րը:

—Աւելորդ է: Դուռները բաց են:

Ֆոսսօ կրկնել չտուաւ սա խօսքը թէ ազատ էր, եւ անյայտ եղաւ այն սենեկէն որ կեղծ Ատրիէնի սենեակը կ'ամնէր: Էլէն իր նշանածին թեւերուն մէջ նետուեցաւ:—Արման, Արման, թոթովեց, ո՜րքան դժբախտ եմ, բայց ո՜րքան կ'սիրեմ ձեզ: Ահռելի գաղտնիքը պիտի մնայ մեր միջեւ: Միակ ապացոյցը գոյութիւն չունի այլ եւս...:

Եւ աղջիկը, կանթեղին մօտենալով, այրեց եւ մոխիր դարձուց Ռօշ սիւր Լուայէն ղրկուած նամակը: Ընդհանուր Դատախազի փոխանորդն երկար հառաչ մը արձակեց, աչքերը սրբեց, յետոյ զանգակին չուանը քաշեց:—Ի՞նչ պիտի ընէք, հարցուց Օր. տը Շալէն:=Ընթացքս պիտի բացատրեմ եւ Օր. տը Լամին պիտի արդարացնեմ:

Էլէն գլխէն մինչեւ ոտքը ցնցուեցաւ:

—Այն թշուառականն արդարացնե՞լ.. թոթովեց:

=Այնպէս պէտք է: Ինչպէս ըսիք, հրէշային գաղտնիքը պէտք է մնայ մեր միջեւ: Ռօժէ իսկ գիտնալու չէ իր հօրն ոճիրը:

—Բայց այդ աղջկան անմեղութեանը վրայ այլ եւս տարակոյս չունենալով, պիտի շարունակէ առաջինէն աւելի սիրել զայն:

=Մարդոց արդարութեան ներկայացուցիչն էի ու պաշտօնս չկատարեցի, պատասխանեց Արման: Այսուհետեւ Աստուծոյ արդարութեան սպասենք: Սիրեցեալ Էլէն, երկուքս ալ յանցանք մը գործեցինք: Պատիժը կ'սկսի...:

Այս միջոցին բացուեցաւ սենեկին դուռը: Ռօժէ եւ Ատրիէն ներս մտան Տանիէլ Կայեէի եւ անոր պաշտօնակիցին հետ: Ապշութիւնը նկարուեցաւ անոնց դէմքին վրայ երբ Արման տը Լօժէրիլն եւ Էլէնն առանձին գտան: Ի՞նչ եղած էր կալանաւորը: —Ի՞նչ կ'անցնի հոս, պոռաց Ռօժէ: Ո՞ւր է Բիէռ Ռէտոնը:

=Բիէռ Ռէտոն ազատ է, պատասխանեց Մ. Լօժէրիլ:

—Ազա՛տ, կրկնեցին Ռօժէ, Ատրիէն եւ Տանիէլ Կայեէ տարբեր յուզումներով:

=Հոսկէ շատ հեռու է հիմա, շարունակեց Արման:

—Ըսել է իր անմեղութիւնն հաստատե՞ց, հարցուց Էլէնի եղբայրը:

=Աւելին ըրաւ: Անվիճելի կերպով հաստատեց թէ ոճիր գործուած չէ:

—Անկարելի է, մրմռաց Տանիէլ, լըսուելու չափ բարձր ձայնով:

Մ. տը Լօժէրիլ անոր երեսը նայեցաւ խիստ կերպով: Ոստիկանը գլուխը ծռեց խորին պատրանքով մը եւ խուլ բարկութեամբ:—Կրնաք երթալ, Տեարք, ըսաւ պաշտօնատարը:

Ոստիկանները խոնարհութիւն ըրին եւ դուրս ելան:—Ազա՜տ, կ'կրկնէր Տանիէլ ինքնիրեն խօսելով: Ապիրատը նորէն փախաւ ձեռքէս: Պէտք է որ գիտնամ թէ ո՛վ է սա Ատրիէն տը Լամին, ո՛վ է Ժընըվիէվ Լէնէնն որ կ'ճանչնան զիրար:

Դուռը գոցուելուն պէս Ռօժէ պոռաց.—Ըսել է ճիշդ էր: Այդ Ռէտոնն հաստատեց թէ անհիմն են այն կասկածներն որք կ'ծանրանային իր վրայ եւ զորս ծանրացնել տուին ուրիշի մը վրայ:

=Այո՛, եղբայր իմ, պատասխանեց Էլէն ճիգով: Ամբաստանութիւնն անհիմն էր:

—Օհ, քոյր իմ, շարունակեց երիտասարդը, քու խօսքերդ ո՛րքան հաճոյք կը պատճառեն ինձ: Ատրիէն, սիրեցեալ նշանածս, վե՛ր առէք գլուխնիդ: Երբեք տարակուսած չեմ ձեր վրայ, ինչպէս գիտէք: Այսօր կրնաք մեր ընտանիքին մէջ մտնել ճակատաբաց:

=Մեր ընտանիքի՛ն մէջ, ըսաւ Օր. տը Շալէն զայրագին:

—Էլէն, Էլէն, ընդմիջեց Մ. տը Լօժէրիլ:

=Օր. տը Լամինի դէմ ի՞նչ յանցանք կ'գտնէք, քոյր իմ, հարցուց Ռօժէ չոր կերպով: Հիմա դուք չէ՞ք ըսողը թէ ամբաստանութիւնն անհիմն էր, թէ ոճիր գործուած չէր եւ հետեւապէս յանցաւոր չկար:

—Ճի՛շդ է, պատասխանեց աղջիկն հազիւ զսպելով ինքզինք, ըսի, բայց...:

Արմանի հրամայող ակնարկն Էլէնի շրթներուն վրայ կեցուց դուրս ելնելիք խօսքերը:—Ներեցէք, Մ. տը Շալէն, ըսաւ Ատրիէն— սրտայոյզ արժանապատուութեամբ, պարտաւոր եմ եւ կ'ուզեմ հեռանալ:

=Ա՛հ, քոյր իմ, անիրաւ ատելութիւն մը ցոյց կուտաք, պոռաց Ռօժէ: Չէի գիտեր թէ այդչափ անգութ էք:

—Իրաւունք ունիք, ըսաւ Օր. տը Շալէն: Ես անիրաւ եմ:

Մօտեցաւ Ատրիէնի եւ շարունակեց.—Կ'կրկնեմ թէ մէկուն վրայ կասկած չկայ:

Յետոյ աւելցուց ցած ձայնով, այնպէս որ Ատրիէն կարենար լսել.—Բայց կ'երդնում որ Շալէնի անունը պիտի չկրէք երբեք:

Բիէռ Ռէտոնի աղջիկը խոնարհութիւն ըրաւ ժպիտով մը որով կարծես ասպարէզ կ'կարդար:—Միւսիւ Լօժէրիլ, հարցուց յետոյ Ընդհանուր Դատախազի փոխանորդին, կ'կարծէ՞ք թէ ապագային վախնալու բան պիտի չունենամ այն թշուառականէն:

=Ա՛լ պիտի չտեսնէք անոր երեսը, պատասխանեց Արման: Վաղը պիտի մեկնի Ֆրանսայէ:

—Աստուած լսէ ձայներնիդ: Մնաք բարով, Տեարք: Ծառայ եմ, Օրիորդ:

=Ատրիէն, ըսաւ Ռօժէ, ձեզ առաջնորդեմ:

Եւ աղջկան հետ դուրս ելաւ: Արման եւ Էլէն լուռ եւ սրտաճմլիկ պերճախօսութեամբ լեցուն երկար ակնարկ մը փոխանակեցին.

ԼԱ

Ֆոսսօ, ազատութիւնը վերստանալով, քանի մը վայրկեանէն պարտէզին դուռն հասած էր: Այս մարդը չարիքին ոգին կ'մարմնացնէր իր մէջ: Վայրկեան մը միայն կորսնցուցած էր իր պաղարիւնութիւնն եւ գիտցած էր շփոթութենէն իսկ օգուտ քաղել: Դուրս ելած ատեն կանգ առաւ:—Կ'բաւէ որ ետեւէս մարդ չղրկեն, ըսաւ ինքնիրեն: Պիտի զարմանամ եթէ թակարդ մը լարեն ինծի: Ընդհանուր Դատախազի փոխանորդը կարծեմ թէ անկեղծօրէն վարուեցաւ, բայց միշտ խոհեմութիւն է նախզգուշութիւն ընել:

Կիսովին բացաւ դուռը, գլուխը դուրս հանեց եւ ակնարկ մը ձգեց: Կապրիէլ ծառուղիին վրայ կասկածելի բան մը չտեսաւ: Խճուղին գնաց, մեծ ծառուղիին մօտակայ կայարանին ճամբան բռնեց, կառքի մը մէջ ցատկեց եւ ըսաւ կառապանին —Սէն Լուի տ'ան Լիլ փողոց, եւ սրարշա՛ւ: Քառասուն սու պարգեւ կայ: Կառքը ճամբայ ելաւ: Ետեւի պատուհանէն, Պառոնը տեսաւ որ կառք չէր գար իրենց ետեւէն: Ուրեմն չէին լրտեսեր զինք: Սէն Լուի տ'ան Լիլ փողոցն հասնելով կառապանին վարձքը վճարեց, հետիոտն գնաց դէպ ի Պասդիլ, Պօմարշէ ծառուղիին հեռագրատունը մտաւ, եւ հետեւեալ հեռագիրն ուղղեց Մալբերգիւիի. «—Անվտանգ ազատեցայ: Վայրկեանէ վայրկեան սպասեցէք ինծի.—Բ. Ռ.»

Հեռագիրը ղրկելէ ետքը, ուրիշ կառք մը բռնեց, Պաղինեօլ գնաց, ճաշեց եւ յետոյ Սէն Լազարի կայարանն ուղղուեցաւ:—Ամէնէն աւելի հոս խոհեմութիւն պէտք է, մրմռաց: Ընդհանուր Դատախազի փոխանորդը պատուոյ խօսք տուաւ, եւ անհաւանական կ'գտնեմ որ իր խօսքը չյարգէ:

(Շար.) Թարգմ. Ժ. ՇԻՐԱԿԱՑԻ